

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

«Затверджую»

Завідувач кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти

 Катерина ПЕТРОВСЬКА

«16» вересня 2025 р.

Методичні рекомендації
до написання кваліфікаційної роботи (проєкту)

для здобувачів II (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП «Поствоєнна соціально-психологічна ресінтеграція»
спеціальності І10 Соціальна робота та консультування

Запоріжжя, 2025

Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» спеціальності І10 Соціальна робота та консультування. Запоріжжя: БДПУ, 2025 рік. 73 с.

Розробники:

Попова Анастасія Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Катерина Володимирівна Петровська, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Тургенєва Анастасія Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Захарова Наталя Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Методичні рекомендації погоджено проектною групою освітньо-професійної програми «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» та затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

від "16" вересня 2025 року (протокол № 2)

Завідувач кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти

(підпис)

(Катерина ПЕТРОВСЬКА)

(прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція»

(підпис)

(Анастасія ПОПОВА)

(прізвище та ініціали)

Запропоновані рекомендації є науково-методичним супроводом для написання кваліфікаційної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти і спрямовані на ознайомлення з правилами написання та оформлення кваліфікаційної роботи (проєкту). Методичні рекомендації призначені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, що навчаються на ОПП «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» за спеціальністю І10 Соціальна робота та консультування.

© БДПУ, 2025

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
I. Загальні положення до написання кваліфікаційної роботи (проєкту)	5
II. Види кваліфікаційних робіт.....	14
III. Етапи підготовки кваліфікаційної роботи (проєкту).....	17
IV. Загальні вимоги до кваліфікаційної роботи (проєкту).....	20
V. Структура кваліфікаційної роботи (проєкту)	21
VI. Вимоги до технічного оформлення кваліфікаційної роботи (проєкту).....	33
VII. Порядок оформлення списку використаних джерел.....	36
VIII. Вимоги до оформлення додатків	36
IX. Керівництво кваліфікаційною роботою (проєктом) здобувача вищої освіти.....	37
X. Захист кваліфікаційної роботи (проєкту)	40
XI. Процедура перевірки кваліфікаційних робіт (проєктів) на наявність/відсутність плагіату	49
XII. Заключне слово	51
XIII. Додатки.....	52

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Методичні рекомендації є науково-методичним супроводом для написання кваліфікаційної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти і спрямовані на ознайомлення з правилами її написання та оформлення.

Відповідно до чинного Закону України “Про вищу освіту” другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності до розв’язування задач дослідницького та/або інноваційного характеру у певній галузі професійної діяльності

Здобувачі вищої освіти, що навчаються за галуззю знань І Охорона здоров’я та соціальне забезпечення та спеціальністю І10 Соціальна робота та консультування, кваліфікаційною роботою завершують свою навчальну та наукову підготовку в університеті в рамках другого (магістерського) рівня вищої освіти та підтверджують рівень своєї професійної підготовки та здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, що відповідає вимогам Стандарту вищої освіти для підготовки здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні за спеціальністю 231 «Соціальна робота» (Наказ МОН № 556 від 24.04.2019).

Написання випускної кваліфікаційної роботи, її належний захист перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти є одним із головних моментів державної атестації випускників та спрямована на перевірку результатів навчання, передбачених ОПШ. Підготовлена кваліфікаційна робота із додержанням усіх вимог, які висуваються закладом освіти є однією з підстав отримання освітнього ступеня «магістр». Процес підготовки та написання кваліфікаційної роботи має свої особливості, етапи та обов’язкові складові, чітке і неухильне дотримання яких є запорукою для успішного завершення навчання.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

Кваліфікаційна робота (кваліфікаційний проєкт) – це самостійне теоретико-прикладне наукове дослідження здобувача, спрямоване на розв’язання спеціалізованої задачі та/або практичної проблеми у галузі соціальної роботи, що виконується на завершальному етапі навчання на магістерському рівні вищої освіти і є однією з форм підсумкової атестації з метою визначення набутих здобувачем компетентностей та сформованих результатів навчання відповідно до вимог освітньої програми, стандарту вищої освіти.

Мета підготовки та виконання кваліфікаційної роботи узгоджується із Стандартом вищої освіти для підготовки здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні за спеціальністю 231 «Соціальна робота» (Наказ МОН № 556 від 24.04.2019) і передбачає формування здатності у здобувачів вищої освіти розв’язувати складні спеціалізовані задачі або проблеми у сфері соціальної роботи та/або поствоєнної соціально-психологічної реінтеграції, що супроводжується проведенням дослідження та/або застосуванням інноваційних підходів.

Кваліфікаційна робота виконується на завершальному етапі навчання здобувачів (магістрантів) в університеті за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем та спрямована на вирішення наступних завдань:

- встановлення відповідності набутих здобувачем вищої освіти результатів навчання (компетентностей) вимогам освітньої програми, стандарту вищої освіти та Національної рамки кваліфікацій;

- визначення рівня готовності та спроможності здобувача вищої освіти до самостійної роботи за спеціальністю;

- систематизація теоретичних знань, отриманих у процесі навчання за освітньою програмою, та їх практичне використання при вирішенні конкретних завдань у певній галузі професійної діяльності;

- демонстрація рівня оволодіння методикою досліджень та експерименту, використання сучасних технологій у процесі розв’язання завдань, які передбачені індивідуальним завданням на кваліфікаційну роботу.

Кваліфікаційна робота виконується українською мовою, у т.ч. роботи з іноземних мов (крім робіт із мов національних меншин України).

Відповідно до Положення «Про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету» за кожним магістрантом закріплюється науковий керівник з числа професорів і доцентів, який здійснює керівництво здобувачем у написанні кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота є однією з форм оцінювання результатів навчання, сформованих здобувачем упродовж навчання, містить елементи новизни в практичній діяльності. Кваліфікаційна робота здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (залежно від спеціальності) має засвідчити

володіння ними методологією наукового дослідження; здатність узагальнювати та аналізувати наукові джерела у відповідній галузі знань; працювати з нормативно-правовими документами; збирати систематизувати і узагальнювати емпіричні відомості; проводити їх статистичний аналіз; самостійно обґрунтовувати висновки, надавати практичні рекомендації за результатами проведеного дослідження, дотримуючись усіх вимог академічної доброчесності тощо.

Отже, виконання кваліфікаційної роботи має на меті виявити відповідність підготовки здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти вимогам освітнього стандарту, освітньо-професійної програми (ОПП), що є підставою для присвоєння здобувачу відповідної кваліфікації і видачі диплома.

Загальні та фахові компетентності та результати навчання випускника освітнього рівня «магістр»

Компетентності	Результати навчання
<p>КК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-2. Здатність розробляти і управляти проектами.</p> <p>ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК-4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК-5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК-6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>ЗК-7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК-8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК-9. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК-10. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК-11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК-12. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ФК-1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому</p>	<p>ПР-1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p> <p>ПР-2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи та соціально-психологічної підтримки, адаптації й реінтеграції; формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження в умовах поствоєнного відновлення та соціальної реінтеграції осіб, соціальних груп та громад, постраждалих від війни.</p> <p>ПР-3. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово.</p> <p>ПР-4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук, зокрема технологій та моделей соціально-психологічної підтримки, адаптації та реінтеграції різних категорій осіб, груп та громад.</p> <p>ПР-5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних.</p> <p>ПР-6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного</p>

числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи та психології.

ФК-2. Здатність до виявлення соціально значимих та психологічних проблем, а також факторів досягнення соціального та психологічного благополуччя різних груп населення, що постраждали від війни, для підвищення стійкості та постратматичного зростання на різних рівнях.

ФК-3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації, в тому числі на етапі раннього втручання.

ФК-4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи та соціально-психологічної підтримки та реінтеграції.

ФК-5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

ФК-6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.

ФК-7. Здатність до професійної рефлексії.

ФК-8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.

ФК-9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

ФК-10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.

ФК-11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.

ФК-12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.

ФК-13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в

зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПР-7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.

ПР-8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.

ПР-9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи та соціально-психологічної підтримки, відповідальності, у тому числі для запобігання професійному вигоранню.

ПР-10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи та соціально-психологічної підтримки, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.

ПР-11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати командну роботу.

ПР-12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.

ПР-13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

ПР-14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.

ПР-15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг у тому числі соціально-психологічної підтримки, реінтеграції та управлінських

суспільстві.

ФК-14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.

ФК-15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проєктів і технологій соціально-психологічної підтримки, відновлення, реінтеграції та захисту різних категорій осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни.

ФК-16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

Додаткові компетентності:

ФК-17. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

ФК-18. Здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психосоціальної підтримки.

ФК-19. Здатність розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах, надавати індивідуальну, групову та громадську соціально-психологічну підтримку, розробляти та реалізовувати стратегії адаптації та реінтеграції з урахуванням принципів прав людини, гендерної рівності, інклюзії та соціальної справедливості з метою відновлення психічного здоров'я, соціального благополуччя та повноцінної участі осіб у суспільному житті.

рішень.

ПР-16. Розробляти соціальні проєкти на високопрофесійному рівні у сфері соціально-психологічної підтримки, відновлення, реінтеграції та захисту різних категорій осіб, соціальних груп і громад.

ПР-17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

ПР-18. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.

ПР-19. Розробляти, апробувати та втілювати соціальні проєкти і технології соціально-психологічної підтримки, відновлення, реінтеграції та захисту різних категорій осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни.

ПР-20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

**Відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів,
методів навчання та оцінювання**

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН-1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (аналіз кейсів, проведення емпіричних досліджень, узагальнення даних), демонстраційний метод, робота з різними джерелами інформації, реферування.	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи відповідно до календарного плану, перевірка на плагіат, рецензування, обговорення та презентація результатів дослідження/проекту. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи та соціально-психологічної підтримки, адаптації й реінтеграції; формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження в умовах поствоєнного відновлення та соціальної реінтеграції осіб, соціальних груп та громад, постраждалих від війни.	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (критичний аналіз літератури, узагальнення інформації, розробка висновків), робота з джерелами інформації.	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи відповідно до календарного плану, перевірка на плагіат, рецензування, обговорення та презентація результатів дослідження/проекту. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-3. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово.	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (робота з іноземними джерелами, переклад та реферування, аналіз іноземних джерел інформації).	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи відповідно до календарного плану, перевірка на плагіат, рецензування, обговорення та презентація результатів дослідження/проекту. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук, зокрема технологій та моделей соціально-	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (критичний аналіз літератури, узагальнення теоретичних підходів, формування нових знань), підготовка теоретичної частини	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи відповідно до календарного плану, перевірка на плагіат, рецензування, обговорення та презентація результатів дослідження/проекту.

психологічної підтримки, адаптації та реінтеграції різних категорій осіб, груп та громад.	кваліфікаційної роботи.	Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних.	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (організація та проведення емпіричних досліджень, застосування статистичних методів, аналіз даних).	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, перевірка та оцінка проведених досліджень. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опанувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (пошук та аналіз джерел інформації, реферування, узагальнення даних), самостійна робота.	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка самостійності та оригінальності виконаних завдань. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (використання спеціалізованого програмного забезпечення для аналізу даних, практичні вправи з програмним забезпеченням).	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, перевірка коректності використання програмного забезпечення. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (аналіз кейсів, метод ситуаційного аналізу).	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка прийнятих рішень та обґрунтувань. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи та соціально-психологічної підтримки, відповідальності, у тому числі для запобігання професійному вигоранню.	Індивідуальні консультації, наставництво, рефлексивні сесії, самостійна робота.	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка рефлексивної частини роботи. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (аналіз кейсів, розробка плану втручання, метод ситуаційного аналізу).	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка розроблених планів та рекомендацій. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту

та соціально-психологічної підтримки, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.		кваліфікаційної роботи.
ПРН-11. Організувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу.	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (аналіз управлінських рішень, симуляції), метод проектів, робота в команді.	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка командної роботи та управлінських навичок. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (аналіз політики, метод критичного аналізу), розробка рекомендацій.	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка розроблених рекомендацій. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (розробка нових ідей та підходів, аналіз існуючих проблем), самостійна робота.	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка новаторства та оригінальності рішень. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (визначення методології, застосування методів кількісного та якісного аналізу, статистичні методи).	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка використаних методологій та аналізу. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг у тому	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (розробка критеріїв ефективності, аналіз управлінських рішень).	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка розроблених критеріїв та рекомендацій. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.

числі соціально-психологічної підтримки, реінтеграції та управлінських рішень.		
ПР-16. Розробляти соціальні проекти на високопрофесійному рівні у сфері соціально-психологічної підтримки, відновлення, реінтеграції та захисту різних категорій осіб, соціальних груп і громад.	Індивідуальні консультації, наставництво, метод проектів, дослідницько-пошукові методи (розробка та апробація соціальних технологій, застосування методів соціально-психологічної реабілітації).	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка розроблених проектів та технологій. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПР-17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.	Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (рольові ігри, симуляції, метод ситуаційного аналізу).	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка навичок комунікації та взаємодії. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПРН-18. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.	Індивідуальні консультації, наставництво, рефлексивні сесії, самостійна робота.	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка етичних аспектів роботи. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.
ПР-19. Розробляти, апробувати та втілювати соціальні проекти і технології соціально-психологічної підтримки, відновлення, реінтеграції та захисту різних категорій осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни.	Індивідуальні консультації, наставництво, метод проектів, дослідницько-пошукові методи (розробка та апробація соціальних технологій, застосування методів соціально-психологічної реабілітації).	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка розроблених проектів та технологій. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.

<p>ПРН-20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.</p>	<p>Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (аналіз практичних кейсів, розробка рекомендацій для впровадження).</p>	<p>Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка результатів впровадження. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.</p>
<p>ПР-21. Розробляти програми психосоціальних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування, тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p>	<p>Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (розробка та апробація програм психологічних інтервенцій), методи психотерапії та консультування.</p>	<p>Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка розроблених програм. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.</p>
<p>ПР-22. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми у сфері соціально-психологічної підтримки, адаптації та реінтеграції різних категорій осіб, груп та громад, впроваджувати їх, отримувати зворотний зв'язок, оцінювати якість.</p>	<p>Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (розробка освітніх програм та матеріалів, апробація та впровадження).</p>	<p>Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка якості розроблених програм. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.</p>
<p>ПР-23. Робити психологічний та соціальний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій та громад для підвищення стійкості та зниження ризику поствоєнних травм на різних рівнях.</p>	<p>Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (метод ситуаційного аналізу, розробка прогнозів).</p>	<p>Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка розроблених прогнозів. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.</p>
<p>ПР-24. Розпізнавати наслідки післявоєнної травми, надавати індивідуальну, групову та громадську соціально-психологічну підтримку, розробляти та реалізовувати стратегії адаптації й реінтеграції з урахуванням принципів прав людини, гендерної рівності, інклюзії та соціальної справедливості з метою відновлення психічного здоров'я, соціального благополуччя та повноцінної участі в суспільному житті.</p>	<p>Індивідуальні консультації, наставництво, дослідницько-пошукові методи (розробка стратегій реабілітації, методи психотерапії, симуляції).</p>	<p>Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи, оцінка стратегій реабілітації. Форма контролю – атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи.</p>

ВИДИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція», які узгоджуються з Положенням «Про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету», здобувачі вищої освіти мають право обрати формат кваліфікаційної роботи:

- Кваліфікаційна (магістерська) робота (традиційна);
- Кваліфікаційний проєкт (формат грантово-проєктної заявки (або їх сукупності));

Кваліфікаційна (магістерська) робота (традиційна) – це наукова дослідницька робота на конкретно визначену тему (обрану з орієнтованого переліку чи сформульовано особисто), яку здобувач виконує на завершальному етапі навчання в магістратурі з метою демонстрації своїх знань, навичок і компетенцій у обраній галузі з метою вирішення конкретної науково-дослідної проблеми.

Основні вимоги до традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи:

- Тематика. Має бути прямо пов'язана з проблемами соціальної роботи та поствоєнної соціально-психологічної реінтеграції й погоджена з науковим керівником.
- Структура. Чітка структура наукової роботи відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій.
- Обсяг. Від 45 до 60 сторінок тексту на конкретну тему, оформленого відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій.
- Апробація. Публікація основних результатів кваліфікаційної роботи у збірниках матеріалів конференцій, фахових журналах тощо (мінімум 1 публікація).
- Захист. Обов'язковий публічний захист роботи перед членами екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти.

Особливості традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи:

- Академічна обґрунтованість. Кваліфікаційна робота є науковою і вимагає глибокого розуміння теми, знання наукової методології і академічних стандартів.
- Самостійність. Це самостійне дослідження, яке здобувач ВО проводить під наглядом, але не завжди з прямою участю наукового керівника.
- Зосередженість на проблемі. Робота повинна розглядати конкретну проблему або питання, виходячи з актуальних питань освітньо-професійної програми, на якій навчається здобувач.
- Системний підхід. Робота має включати як теоретичну, так і практичну частини, та об'єднувати обидва ці аспекти в єдиному дослідженні.

- Оригінальність. Очікується, що робота буде містити оригінальні ідеї, підходи або результати, які можуть бути предметом наукового обговорення.
- Структурна чіткість. Традиційна кваліфікаційна (магістерська) робота має дотримуватися чітких структурних і форматних вимог: пояснювальна записка (титуальний аркуш), зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки.
- Захист. Завершальна частина процесу — це публічний захист, на якому здобувач представляє своє дослідження перед комісією і відповідає на питання.

Кваліфікаційний проєкт (грантово-проєктна заявка (або їх сукупність))

– альтернатива традиційної кваліфікаційної роботи, у вигляді документу, у складі якого мають бути базові структурні елементи та текст проєкту, в якому детально описуються цілі, завдання, методологія, бюджет та очікувані результати планованого наукового, соціального або культурного проєкту з метою отримання фінансування від грантових фондів, державних установ, міжнародних організацій або приватних спонсорів з метою вирішення конкретної практичної проблеми.

Основні вимоги до грантово-проєктної заявки (проєкту):

- Тематика. Має бути прямо пов'язана з проблемами соціальної роботи та поствоєнної соціально-психологічної реінтеграції та погоджена з науковим керівником.
- Структура. Чітка структура базових елементів кваліфікаційної роботи відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій (пояснювальна записка (титуальний аркуш), зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки) та нерегламентована структура основної частини (оформлена відповідно до вимог грантодавця)
- Обсяг. Вимог до обсягу немає, однак текст має бути оформлений відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій.
- Апробація. Публікація основних результатів кваліфікаційної роботи у збірниках матеріалів конференцій, фахових журналах тощо (мінімум 1 публікація).
- Захист. Обов'язковий публічний захист роботи перед членами екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти.

Особливості та переваги кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктної заявки (або їх сукупності)):

- **Практична спрямованість**
 - Прямий вплив. Грантові заявки зосереджені на вирішенні конкретних проблем і можуть мати безпосередній позитивний вплив на соціальну роботу та/або поствоєнну соціально-психологічну реінтеграцію осіб/соціальних груп постраждалих від війни/ветеранів(ок) війни.
 - Реалізація проєктів. Отримання фінансування дозволяє здобувачам не просто досліджувати проблему, але й реалізовувати проєкти на практиці.

- **Набуття навичок**

- Навички підготовки грантів. Здобувачі набувають важливих навичок у сфері підготовки та подання грантових заявок, які будуть корисні в їхньому професійному розвитку.
- Міждисциплінарний підхід. Грантові заявки часто вимагають залучення знань з різних галузей, що сприяє розвитку міждисциплінарних навичок.

- **Соціальна відповідальність**

- Залучення стейкхолдерів. Грантові заявки можуть привертати увагу до соціально важливих питань, залучаючи відповідних стейкхолдерів.
- Співпраця з організаціями. Здобувачі можуть співпрацювати з НГО, державними установами та іншими організаціями, що займаються соціально-психологічною реінтеграцією та наданням соціальних послуг особам/соціальним групам постраждалих від війни/ветеранам(кам) війни.

- **Фінансові переваги**

- Фінансування дослідження. Успішні грантові заявки можуть привести до отримання фінансування для дослідження, обладнання, участі у конференціях тощо.
- Стимул для досліджень. Можливість отримання фінансування може стати додатковим стимулом для здобувачів.

Критерії для зарахування кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктна заявка) як альтернативи кваліфікаційної (магістерської) роботи (традиційної):

- Для виконання критерію заміни традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи кваліфікаційним проєктом (грантово-проєктною заявкою), така заявка має бути не просто написаною, але й офіційно поданою грантодавцю у період навчання здобувача на освітньо-професійній програмі.
- Проєкт може бути зарахований в двох варіантах:
 - якщо заявка отримала фінансування. Допускаються різні форми фінансування грантово-проєктної заявки. Немає чітких обмежень щодо розміру фінансування, заявка на грант від 10,000 USD і вище вважається перевагою.
 - якщо заявка була написана та подана на розгляд, але не отримала фінансування. То, кількість поданих заявок, які буде зараховано як альтернатива заміни традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи дорівнює 3-м поданим заявкам.
- Проєкт має бути оформлений за загальною структурою цих рекомендацій, у частині основних структурних елементів.

ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

Назва етапу	Алгоритм дій при виборі формату традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи	Алгоритм дій при виборі формату кваліфікаційного проекту (грантово-проектної заявки)
Підготовчий етап	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вибір теми самостійно*; 2. Зустріч з керівником: затвердження теми науковим керівником та обговорення алгоритму роботи; 3. Ознайомлення з літературою по темі; 4. Складання попереднього плану кваліфікаційної роботи та затвердження його з керівником; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вибір теми самостійно*. 2. Зустріч з керівником: затвердження теми науковим керівником та обговорення алгоритму роботи; 3. Вибір актуальної грантової програми або конкурсу під обрану тематику; 4. Ознайомлення з вимогами та критеріями обраного конкурсу, узгодження вибору грантового конкурсу з науковим керівником; 5. Формування ідеї та теми для грантово-проектної заявки в рамках конкурсу; 6. Ознайомлення з літературою по темі та вже наявними проектами.
Робота над текстом	<ol style="list-style-type: none"> 1. Написання вступу та узгодження його з науковим керівником; 2. Теоретичне опрацювання пунктів плану, наповнення їх змістом та узгодження їх з науковим керівником; 3. Написання висновків до розділів та загальних висновків та узгодження їх з науковим керівником; 4. Систематизація додатків та ілюстративного матеріалу до кваліфікаційної роботи та узгодження їх з керівником; 5. Внесення правок 	<p>Залежить від специфіки грантового конкурсу та вимог, однак загальний алгоритм може бути наступний:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення основних цілей та завдань проекту; 2. Розробка детального плану проекту з конкретними етапами; 3. Пошук та збір інформації для обґрунтування проекту; 4. Формулювання мети, завдань, основних видів активностей проекту, його

	відповідно до рекомендацій наукового керівника протягом усього етапу роботи над текстом та узгодження їх з науковим керівником.	результатів та бюджету проекту;
Етап оформлення роботи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складання списку використаних джерел; 2. Літературне оформлення, редагування тексту та форматування тексту відповідно до вимог; 3. Декларування використанні ШІ. 4. Остаточне узгодження готової роботи . 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оформлення грантової заявки відповідно до вимог конкурсу; 2. Підготовка бюджету та обґрунтування; 3. Узгодження цілісної заявки з науковим керівником; 4. Подання проекту; 5. Систематизація та оформлення заявки (проекту) у вигляд кваліфікаційного проекту, що передбачає: <ul style="list-style-type: none"> – Написання вступу та узгодження його з науковим керівником; – Написання змісту; – Написання загальних висновків; – Складання списку використаних джерел; – Літературне оформлення, редагування тексту та форматування тексту відповідно до вимог; – Декларування використанні ШІ. – Формування додатків; – Остаточне узгодження готової роботи.
Підготовка до захисту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі 2. Подання готової роботи на перевірку на 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Попередній захист кваліфікаційного проекту на кафедрі 2. Подання готової роботи на перевірку на

	<p>наявність/відсутність плагіату;</p> <p>3. Доопрацювання роботи за необхідності та її повне завершення для подання на кафедру;</p> <p>4. Підготовка тез доповіді на захист та мультимедійного супроводу у вигляді презентації на захист та узгодження з науковим керівником;</p> <p>5. Підготовка супровідних документів;</p>	<p>наявність/відсутність плагіату;</p> <p>3. Доопрацювання роботи за необхідності та її повне завершення для подання на кафедру;</p> <p>4. Підготовка тез доповіді на захист та мультимедійного супроводу у вигляді презентації на захист та узгодження з науковим керівником;</p> <p>5. Підготовка супровідних документів;</p>
Захист кваліфікаційної роботи	<p>1. Захист кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти</p>	<p>1. Захист кваліфікаційного проєкту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти</p>

*Здобувачі вищої освіти самостійно обирають тему кваліфікаційної роботи (проєкту) із запропонованого кафедрою переліку (див. Додаток Є) або формулюють спільно з науковим керівником. Допускається внесення змін до теми, враховуючи пропозиції здобувачів вищої освіти, але у такому випадку здобувач вищої освіти має узгодити обрану тему з науковим керівником та затвердити ці зміни на кафедрі. Назва роботи повинна бути, по можливості, короткою (не більше 10-12 слів), відповідати напряму підготовки, спеціальності 231 Соціальна робота та освітньо-професійній програмі «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція», вказувати на мету дослідження і його завершеність та бути на всіх етапах узгоджена з науковим керівником.

Під час першої консультації з науковим керівником уточнюється тема роботи, план дослідження, інструментарій, методи, основна література тощо. При цьому важливо, щоб тема наукової роботи не співпадала із темами, висвітленими у навчальній літературі та не повторювала тематики попередніх (вже захищених) кваліфікаційних робіт/поданих та виграних проєктів. Такий підхід зорієнтований на стимулювання самостійного творчого наукового дослідження.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

Кваліфікаційна робота (традиційна) має відповідати таким вимогам:

- висвітлювати проблему, що розроблена недостатньо, або певний аспект актуальної проблеми, тобто бути актуальною;
- мати чітку побудову і логічну послідовність викладу матеріалу;
- ґрунтуватись на використанні адекватних меті дослідження методів, зокрема математико-статистичних;
- містити переконливу аргументацію за допомогою графічного матеріалу, табличних засобів узагальнення даних;
- приводити до обґрунтованих рекомендацій і доказових висновків.

В процесі написання кваліфікаційної роботи (традиційної) здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти мають:

- вивчати законодавчі і нормативні акти, наукову та академічну літературу вітчизняних і закордонних авторів для теоретичного обґрунтування сутності досліджуваного явища, його форм, напрямів, чинників та ін.;
- збирати, узагальнювати і аналізувати фактичні дані щодо об'єкта дослідження для виявлення тенденцій і закономірностей розвитку досліджуваного явища або процесу;
- обґрунтовувати конкретні пропозиції з удосконалення досліджуваного процесу або явища з використанням необхідної методологічної бази.

Кваліфікаційний проєкт (грантово-проєктна заявка (або їх сукупність) має відповідати таким вимогам:

- бути актуальною і конкретною, що передбачає визначення проблеми, на вирішення якої спрямована заявка, з явною вказівкою на її соціальну, наукову або практичну значущість;
- мати чітку структуру, що включає в себе вступ, постановку проблеми, огляд літератури, методологію, план реалізації, очікувані результати, бюджет та висновок (або відповідати чіткій структурі грантового конкурсу);
- використовувати методологічну базу, що передбачає опис методів, способів, форм, засобів, які будуть використовуватися для вирішення проблеми, з доказами їх адекватності;
- бути аргументованою, використовуючи дані, статистику, приклади, табличні та графічні матеріали (за необхідності) для підтвердження пропозицій;
- представляти реалістичний план і бюджет, що включає чіткий розподіл завдань, термінів їх виконання, а також обґрунтування фінансових витрат;
- включати рекомендації та висновки, які є обґрунтованими пропозиціями з можливим планом впровадження результатів проєкту.

В процесі написання кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктної заявки) здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти мають:

- вивчати джерела фінансування, що передбачає ознайомлення з вимогами грантових організацій, їхніми критеріями оцінки та формами звітності;

- консультуватись з науковим керівником, що включає регулярний зворотний зв'язок для вдосконалення заявки та адаптації її до академічних та практичних вимог;
- проходити етапи експертизи та коректури заявки у наукового керівника відповідно до соціальних, наукових, академічних стандартів, її наукової цінності та можливості практичного застосування.

Структура кваліфікаційної роботи (проєкту)

Кваліфікаційна робота (проєкт) повинна мати такі основні структурні елементи:

- титульний аркуш (додаток);
- завдання на кваліфікаційну роботу;
- зміст;
- перелік скорочень, умовних позначень, термінів (за необхідності);
- вступ;
- основна частина;
- список використаних джерел;
- Декларація використання ГШІ (GAIDeT);
- додатки (за необхідності).

Деталізована структура кваліфікаційної роботи (проєкту)

Структура традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи	Структура кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктна заявка або їх сукупність)
Титульний аркуш Зміст Перелік скорочень, умовних позначень, термінів (за необхідності) Вступ Розділ 1. [Назва] 1.1. [Назва] 1.2. [Назва] Висновки до першого розділу Розділ 2. [Назва] 2.1. [Назва] 2.2. [Назва] Висновки до другого розділу ВИСНОВКИ ДЕКЛАРАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ	Титульний аркуш Зміст Перелік скорочень, умовних позначень, термінів (за необхідності) Вступ Розділ 1. [Назва заявки] Опис у довільній формі за узгодженням з науковим керівником з обов'язковими елементами (зазначені у розділі «Основна частина») Висновки до першого розділу Розділ 2. [Назва заявки] – <u>за умови відсутності фінансування.</u> Опис у довільній формі за узгодженням з науковим керівником Розділ 3. [Назва заявки] – <u>за умови відсутності фінансування.</u>

ГШІ (GAIDeT) СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДОДАТКИ Завдання на кваліфікаційну роботу	Опис у довільній формі за узгодженням з науковим керівником ВИСНОВКИ ДЕКЛАРАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ГШІ (GAIDeT) СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДОДАТКИ Завдання на кваліфікаційну роботу
---	--

Деталізація структури кваліфікаційної роботи (проєкту)

Рекомендується така структура традиційної кваліфікаційної роботи (проєкту) здобувача вищої освіти: титульний аркуш; зміст; перелік умовних позначень, символів, одиниць скорочень і термінів (за необхідності); вступ; основна частина (суть роботи); висновки; декларація використання ГШІ (GAIDeT); список використаних джерел (перелік посилань); додатки (за необхідності); завдання на кваліфікаційну роботу (проєкт).

До змісту включають структурні елементи у такому порядку: перелік умовних позначень, символів, одиниць скорочень і термінів (за необхідності).

Титульний аркуш (пояснювальна записка) є першою сторінкою роботи, який містить:

- найменування закладу вищої освіти, факультету, кафедри, де виконана робота;
- назву роботи;
- прізвище, ім'я, по батькові автора та його статус;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника;
- місто та рік подання роботи до захисту.

З цього аркуша починається загальна нумерація сторінок роботи, але номер сторінки на ньому не вказується. Приклад оформлення титульної сторінки наведено у *додатку А*.

Зміст подають безпосередньо після титульного аркуша, починаючи з нової сторінки. Вступ; послідовно перелічені найменування всіх розділів, підрозділів і пунктів (якщо вони мають заголовки) змісту роботи; висновків до розділів; висновків; список використаних джерел; назви додатків і номери сторінок, які містять початок відповідного матеріалу. Зразок змісту наведено у *додатку Б.1, Б.2*.

- Структура змісту традиційної кваліфікаційної роботи – складається з 2-х розділів, один з яких теоретичний, 2-й – експериментальний.
- Структура змісту кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктної заявки) – може складатися з 1-го розділу (за умови, якщо поданий

проект отримав фінансування); з 3-х розділів (за умови, якщо по жодній заявці немає фінансування).

Перелік умовних позначень складають за умови повторення таких позначень, як символи, аббревіатури, скорочення, що не є загально-прийнятими, більше трьох разів у тексті. Цей перелік розміщують безпосередньо після змісту, починаючи з нової сторінки. Інакше – розшифровку цих елементів наводять у тексті там, де вперше згадують. У випадку, коли у роботі використовується специфічна термінологія чи вживаються маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їхній перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, що розміщують перед вступом. Перелік друкують двома колонками, у них зліва за абеткою наводять скорочення, справа – детальне тлумачення.

Вступ розташовують після переліку умовних позначень (якщо він є), починаючи з нової сторінки. У вступі до кваліфікаційної роботи (проєкту) розкривають сутність і стан наукової проблеми/теми проєкту та її значущість, підстави та вихідні дані для розробки теми/заявки, обґрунтування необхідності проведення дослідження/подання заявки на конкурс.

Вступ розкриває загальну характеристику кваліфікаційної роботи (проєкту) і містить: актуальність, мету і завдання дослідження, його об'єкт, предмет, гіпотезу, методологію, структуру кваліфікаційної роботи тощо.

Актуальність дослідження містить критичний аналіз та порівняння з відомими підходами до розв'язання проблеми, що дозволяє обґрунтувати її необхідність і доцільність для розвитку відповідної галузі науки України.

Далі формулюють *мету і завдання* дослідження, які потрібно вирішити для досягнення поставленої мети.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, і обране для вивчення. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Предмет і об'єкт дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Сукупність особливих законів і закономірностей функціонування і розвитку об'єкта дослідження складає предмет даної конкретної науки. Предметом пізнання вважають зафіксовані і включені в процес практичної діяльності людини сторони, властивості і відносини об'єкта, досліджувані з визначеною метою в даних обставинах і умовах.

Таким чином, предмет дослідження є більш вузьким за своїм розумінням, ніж об'єкт. *Предмет* є частиною, стороною, аспектом, елементом об'єкта. Наприклад, об'єктом дослідження може бути система соціального захисту населення, а предметом дослідження – особливості, закономірності формування системи соціального захисту населення в конкретному регіоні у визначений період часу.

Мета дослідження впливає із проблеми, тобто ціль дослідження полягає у тому, щоб розв'язати якусь проблему. Мета дослідження може бути пов'язана із:

- обґрунтуванням системи заходів, спрямованих на вирішення проблеми;
- обґрунтуванням закономірностей загального або часткового характеру.
- виявленням комплексу умов успішного вирішення деяких завдань;
- обґрунтуванням підходів до вирішення проблеми;
- добором оптимального обсягу фактів, логіки розкриття змісту даного явища тощо.

Можлива постановка і більш часткових цілей дослідження. Наприклад, можна поставити за мету: виявити умови раціонального використання методів соціальної роботи та/або пост воєнної соціально-психологічної реабілітації; визначити ефективну систему заходів, спрямованих на забезпечення індивідуального підходу до клієнтів; установити найбільш загальний алгоритм вирішення зазначеного професійного завдання; обґрунтувати критерії добору змісту діяльності соціального педагога, досліджувати методику прогнозування і т.д.

Гіпотеза дослідження.

Існують два типи гіпотез:

- описового характеру з вказівкою причин і можливих наслідків;
- пояснювального, коли розкриваються можливі наслідки з визначених факторів, а також умов, за яких ці наслідки обов'язково відбудуться, тобто розкривається, у силу яких причин і обставин дане дослідження має місце.

Гіпотеза не може містити очевидні положення, які не потребують доказів, у формулюванні гіпотези не повинна йти мова про обґрунтування норми („повинна належати”, „повинна розвиватися”, „необхідно організувати”, „варто домогтися” тощо). Гіпотеза – припущення чогось, що дозволяє успішно вирішувати те чи інше завдання.

Реалізація поставленої мети та доведення гіпотези передбачають розв'язання певних *завдань дослідження* (у кваліфікаційній роботі (проєкті) роботі їх має бути не більше 4-5).

Завдання дослідження можуть містити в собі наступне (у залежності від характеру наукової проблеми):

- вирішення зазначених теоретичних питань, що входять у загальну проблему (виявлення сутності досліджуваного поняття; подальше удосконалення його визначення; розробка критеріїв ефективності тощо) :
- експериментальне вивчення практики вирішення даної проблеми (виявлення її визначеного стану, недоліків і суперечностей тощо);

- обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення поставленої мети;
- експериментальна перевірка запропонованої системи заходів з погляду відповідності її критеріям оптимальності (ефективності);
- розробка методичних рекомендацій.

Завдання дослідження повинні бути відносно рівнозначні, не слід розташовувати поруч великі і часткові завдання, що є елементом попередніх. Зазвичай, завдання формулюються у відповідності із змістом кваліфікаційної роботи (проєкту).

Неодмінною вимогою до кваліфікаційної роботи (проєкту) є логічна відповідність назви теми дослідження, об'єкта, предмета, цілей і завдань дослідження структурі роботи. Сукупність висунутих завдань повинна відображати мету дослідження, що, у свою чергу, відповідає проблемі дослідження.

З метою вирішення поставлених завдань використовуються комплекс загальнонаукових педагогічних та психологічних методів теоретичного та емпіричного дослідження. Вибір *методів дослідження* при виконанні кваліфікаційної роботи не є довільним, а визначається особливостями окреслених ними завдань, специфікою змісту проблем і можливостями дослідження. Їх коротко перераховують та змістовно визначають, що саме досліджувалося за допомогою того чи іншого методу.

Структура кваліфікаційної роботи (проєкту) розкриває її структурні елементи. Наприклад, вступ, два розділи, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Необхідно вказати повний обсяг сторінок кваліфікаційної роботи (проєкту), кількість уміщених таблиць і рисунків, кількість самостійних сторінок тексту, які вони займають, а також кількість найменувань, зазначених у списку використаних джерел.

Основна частина

Суть роботи викладають, поділяючи матеріал на розділи. Кожний розділ починається з нової сторінки. Зміст розділів основної частини повинен відповідати темі роботи та повністю її розкривати.

У розділах основної частини традиційної кваліфікаційної роботи подається (рис.1):

- огляд літератури за темою, характеристика базових понять теми, огляд нормативно-правової бази, і вибір напрямків досліджень;
- виклад загальної методики і основних методів досліджень;
- відомості про проведені дослідження (теоретичні чи експериментальні);
- аналіз та узагальнення результатів досліджень.

Основна частина кваліфікаційної роботи зазвичай складається з кількох розділів (зазвичай 2-х) і підрозділів (зазвичай від 2 до 4-х) до них. Кожний підпункт/підрозділ повинен містити закінчену інформацію, завершуватися логічними та чіткими висновками. Повні докази або наочність дослідження можна розмістити у додатках. Кожен підрозділ закінчується висновками до підрозділу.

В першому розділі (теоретичному) подають аналіз вітчизняної та закордонної літератури за темою, відомості про проведені теоретичні або експериментальні дослідження, характеристику базових понять теми, огляд нормативно-правової бази.

В другому розділі (експериментально-прикладному) – викладають результати власних досліджень, що дозволяють підтвердити чи спростувати гіпотезу дослідження, а також рекомендації щодо подальшого вирішення проблеми.

Кваліфікаційна робота повинна містити принципово новий матеріал або узагальнення раніше відомих положень з інших наукових позицій, в іншому аспекті. Потрібно застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, правомірність використання яких всебічно обґрунтовується у кожному конкретному випадку їх використання. Необхідно наводити вагомий переконливий докази на користь обраної концепції, всебічно аналізувати і обґрунтовано критикувати протилежні їй позиції.

Наукову інформацію в роботі потрібно викладати якомога докладніше, розкриваючи хід і результати дослідження з детальним описом його методики. Повнота наукової інформації повинна відбиватись у деталізованому фактичному матеріалі з обґрунтуваннями, гіпотезами, теоретичними узагальненнями.

Матеріали роботи повинні містити конкретні, чітко сформульовані рекомендації, спрямовані на вдосконалення наявного стану досліджуваної проблеми. Виклад матеріалу основної частини має бути логічно структурований і впорядкований відповідно до провідної ідеї дослідження.

Загальна структура

змісту для традиційної кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. [НАЗВА] – цей розділ є теоретичним, він передбачає розкриття теоретичних моментів Вашого дослідження

1.1. [НАЗВА]

1.2 [НАЗВА]

1.3. [НАЗВА]

В цих підпунктах розкриваються та інтерпретуються основні поняття Вашого дослідження за складовими поняттями теми + історичний огляд теми + огляд літератури + огляд нормативно-правових документів. Кількість підпунктів від 2 до 4-5

Висновки до першого розділу – систематизація та узагальнення інформації по розділу 1. Увага! Жодних нових даних та фактів

РОЗДІЛ 2. [НАЗВА] – цей розділ є експериментальним

2.1. [НАЗВА]

2.2. [НАЗВА]

2.3. [НАЗВА]

Ідея: що експериментуємо – треба придумати на основі теми
Описується програма дослідження/експерименту (етапи, методики) + опис програми/моделі/технології, яка експериментується + аналізуються отриманні дані + рекомендації для застосування ідеї на основі отриманих даних. Кількість підпунктів – від 2 до 4

Висновки до другого розділу – систематизація та узагальнення інформації по розділу 2. Увага! Жодних нових даних та фактів

ВИСНОВКИ - систематизація та узагальнення інформації по двум розділам

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Рис. 1. Загальна структура змісту традиційної кваліфікаційної роботи

У розділах основної частини кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктна заявка) подається (рис.2):

- опис заявки (проєкту). Він може бути структурований по підпунктам або поданий текстом в тій структурі і послідовності, що передбачав грантовий конкурс.

Елементи, які мають бути включені в опис:

Умовна теоретична частина:

- опис проблеми, яку ви збираєтеся вирішувати, та її важливість з точки зору соціальної, наукової чи практичної значущості;
- короткий огляд попередніх досліджень, теоретичних концепцій та теоретичних джерел, які стосуються вашої теми;
- коротке пояснення того, які результати ви очікуєте отримати в результаті виконання проєкту;
- методологія проєкту (за наявності).

Умовна практична частина:

- Тіло грантово-проєктної заявки, поданої в рамках гранту, яке може включати наступні елементи (за наявності):

- методи та підходи;

- опис основних етапів проекту із описом заходів, активностей тощо, включаючи часові рамки;
 - ресурси;
 - бюджет проекту;
 - план моніторингу та оцінки проекту для забезпечення досягнення поставлених цілей і завдань;
 - оцінка ризиків;
- рекомендації щодо успішної реалізації проекту та/або усунення помилок.

Кількість розділів у цьому форматі кваліфікаційної роботи варіюється залежно від статусу поданої заявки. Якщо заявка отримала фінансування – 1 розділ, якщо заявка не отримала фінансування, 3 розділи, у кожному з яких описується окремо подана заявка (проект). Кожен підрозділ закінчується висновками до підрозділу з власним аналізом написаної заявки відповідно до отриманих результатів його оцінювання грантодавцем/його результатами (за наявності).

Загальна структура

змісту для т кваліфікаційної роботи у вигляді заявки (проекту), якщо заявка не отримала фінансування

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. [НАЗВА ПРОЄКТУ]

1.1. [Опис заявки]

Висновки до першого розділу – систематизація та узагальнення інформації по розділу 1. Увага! Жодних нових даних та фактів

РОЗДІЛ 2. [НАЗВА ПРОЄКТУ]

2.1. [Опис заявки]

Висновки до другого розділу – систематизація та узагальнення інформації по розділу 2. Увага! Жодних нових даних та фактів

РОЗДІЛ 3. [НАЗВА ПРОЄКТУ]

3.1. [Опис заявки]

Висновки до другого розділу – систематизація та узагальнення інформації по розділу 2. Увага! Жодних нових даних та фактів

ВИСНОВКИ - систематизація та узагальнення інформації по двум розділам

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

- опис заявки (проекту). Він може бути структурований по підпунктам або поданий текстом в тій структурі і послідовності, що передбачав грантовий конкурс.

Рис. 1. Загальна структура змісту кваліфікаційного проекту

Висновки

У кваліфікаційній роботі (традиційній) та кваліфікаційному проекті (грантово-проектній заявці) висновки пишуться до кожного підрозділу та загальні.

У кваліфікаційній роботі (традиційній) є висновки до першого, до другого розділів та загальні висновки.

У кваліфікаційному проекті (грантово-проектна заявка) є висновки до кожного розділу (залежить від кількості описаних заявок) та загальні висновки. За умови, якщо у кваліфікаційному проекті подається 1 опис проекту, допускається наявність тільки загальних висновків.

Висновки до підрозділів кваліфікаційної роботи (традиційної) – це підсумкові твердження, що узагальнюють основні результати дослідження та роблять акцент на ключових аспектах, які були розглянуті в підрозділі.

Висновки до підрозділів кваліфікаційного проекту (грантово-проектна заявка) – це узагальнення того, що було зроблено в рамках проекту.

Висновки до підрозділів розміщуються після кожного підрозділу, виділяються заголовком наприклад "Висновок до першого розділу".

Загальні висновки кваліфікаційної (традиційної) – це підсумковий розділ вашої роботи, де узагальнюється основні результати проведеного дослідження або проекту, формулюються висновки щодо досягнення поставлених цілей і завдань, та пропозиції або рекомендації для подальших дій.

Основні аспекти, які зазвичай включаються в загальні висновки кваліфікаційної роботи (традиційної):

Підсумок результатів.

- короткий виклад того, що було досягнуто в рамках роботи. Наприклад, чи були досягнуті поставлені цілі, чи вдалося вирішити заявлені проблеми, які гіпотези підтвердились.

Аналіз виконаної роботи.

- оцінка використаних методів, підходів, а також обґрунтування того, наскільки вони були ефективними.

Значення отриманих результатів.

- опис важливості отриманих результатів для науки, практики або суспільства. Тут можна також зазначити, як результати можуть бути використані на практиці або які відкриття можуть зробити подальші дослідження.

Рекомендації.

- пропозиції щодо подальших досліджень, практичних кроків або можливих напрямів розвитку теми.

Оцінка перспектив.

- оцінка перспектив впровадження результатів, розвитку теми або подальшого дослідження.

Загальні висновки кваліфікаційного проекту (грантово-проектна заявка) — це підсумковий розділ, де резюмуються результати роботи над

проектом, оцінюються досягнуті цілі та завдання, а також надаються рекомендації щодо подальших кроків.

Основні аспекти, які зазвичай включаються в загальні висновки кваліфікаційного проекту (грантово-проектна заявка):

Резюме основних результатів:

- підсумок досягнення цілей, поставлених у проекті;
- опис того, як запропоновані методи та підходи допомогли вирішити основну проблему, зазначену в заявці.

Оцінка значущості проекту:

- аналіз соціальної, наукової або практичної значущості отриманих результатів;
- обґрунтування важливості виконаного проекту для розвитку відповідної галузі чи вирішення суспільно важливої проблеми.

Ефективність застосованої методології:

- короткий огляд методів, що були використані в проекті, та їхня ефективність;
- висновок про адекватність вибору методів та їх вплив на досягнення поставлених цілей.

Рекомендації для подальших дій:

- пропозиції щодо впровадження результатів проекту на практиці;
- ідеї для подальших досліджень або проектів, які можуть бути реалізовані на основі отриманих даних і висновків.

Оцінка перспектив реалізації:

- аналіз можливостей для подальшого розвитку проекту, включаючи перспективи фінансування, партнерства або масштабування;
- опис можливих труднощів та рекомендації щодо їх подолання.

Заключний висновок:

- короткий загальний висновок, що підсумовує виконану роботу, її значення та очікуваний вплив.

Важливо! Висновки пишуться відповідно до завдань дослідження, визначених у вступі кваліфікаційної роботи або проекту

Загальні висновки допомагають підсумувати всю роботу, продемонструвати досягнення та дати напрямок для майбутніх дій або досліджень.

Загальні висновки розташовують безпосередньо після викладення суті роботи, починаючи з нової сторінки. Текст висновків можна поділяти на пункти.

Декларація використання ГШІ (GAIDeT)

Суттєве використання ШІ підлягає обов'язковому розкриттю у курсовій/кваліфікаційній роботі відповідно до нормативних документів Бердянського державного педагогічного університету: Політика БДПУ щодо використання ШІ в дослідженнях; Рекомендації GAIDeT для прозорого

розкриття внесків ШІ (Generative AI Delegation/Disclosure Taxonomy); Положення про використання ШІ в освітньому процесі БДПУ. Розкриття здійснюється шляхом подання відповідної декларації у тексті роботи. Недеклароване суттєве використання ШІ розглядається як порушення академічної доброчесності згідно з університетськими політиками.

Місце розміщення: окремий розділ «Декларація використання генеративного ШІ (GAIDeT)» подається перед розділом «Список використаних джерел».

Що саме декларуємо

1. Інструмент(и) і версія(ї) ШІ та дати використання (напр., ChatGPT-5, Claude, Gemini; дата/дати).
2. Делеговані завдання, які були передані ШІ за таксономією GAIDeT (переклад, стилістичне редагування, резюмування, підготовка коду тощо) і рівень людського нагляду.
3. Відповідальність автора(ів) за зміст і результати; ШІ не є і не може бути автором/співавтором.
4. Дотримання етики та безпеки даних: заборона передавати персональні/чутливі дані у неконтрольовані сервіси; обов'язкова критична перевірка виходів ШІ.

Як згенерувати декларацію (коротка інструкція)

1. Перейдіть до GAIDeT Declaration Generator:
UA: <https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/index-uk.html>
EN: <https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/>
2. Вкажіть ПІБ автора(ів).
3. Оберіть інструмент(и) ШІ, зазначте версію(ї) та дати використання.
4. Позначте делеговані завдання зі списку таксономії GAIDeT; за потреби додайте короткий коментар.
5. Натисніть «Згенерувати» і вставте сформований текст у розділ декларації своєї роботи (або на останній слайд презентації під час захисту).

Примітка. Зразок тексту декларації (шаблон), який вставляється у текст курсової/кваліфікаційної роботи, наведено у *Додатку Г*. Якщо ви використовуєте цей інструмент або таксономію у своєму дослідженні, будь ласка, цитуйте джерело у списку використаних джерел Вашої курсової/кваліфікаційної роботи:

1. Suchikova, Y., Tsybuliak, N., & Teixeira da Silva, J. A. & Nazarovets, S. (2025). GAIDeT (Generative AI Delegation Taxonomy): A taxonomy for humans to delegate tasks to generative artificial intelligence in scientific research and publishing. *Accountability in Research*, in press. <https://doi.org/10.1080/08989621.2025.2544331>

Список використаних джерел

Наукове дослідження завершується списком використаних джерел, який починається з нової сторінки. Не рекомендується вживати у кваліфікаційних

роботах інші назви цієї структурної частини (“Література”, “Бібліографія” чи інші). Перелік використаних джерел з його повним бібліографічним описом, на які є посилання в основній частині роботи у квадратних дужках (напр.[1, с.35]), наводиться після висновків, подається в алфавітному порядку.

Список використаних джерел оформлюється за вимогами ДСТУ 8302:2015 (додаток Г).

Для оформлення списку використаних джерел рекомендуємо користуватися сервісом - <https://www.grafiati.com/>.

Список використаних джерел для кваліфікаційної роботи (традиційна) має містити не менше 40-50 джерел. Для кваліфікаційного проекту (грантово-проектна заявка) кількість джерел не встановлюється.

Додатки

Додатки необхідно починати з нової сторінки. У додатках вміщуються матеріали, які:

- є необхідним для повноти роботи, але включення його до основної частини роботи може змінити логічне та впорядковане уявлення про роботу;
- не може бути послідовно розміщений в основній частині роботи через великий обсяг або способи відтворення;
- може бути вилучений для широкого кола читачів, але є необхідним для фахівців.

У додатки кваліфікаційної роботи (традиційної), за необхідності, можна включити допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприйняття змісту дослідження, зокрема:

- проміжні математичні доведення, формули та розрахунки;
- таблиці додаткових цифрових даних;
- інструкції, методики, опис алгоритмів і програм розв’язання задач на комп’ютерах, розроблених під час роботи над дослідженням;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- додатковий перелік джерел, на які не було посилань у роботі, але які можуть викликати інтерес.

У додатки кваліфікаційного проекту (грантово-проектна заявка) включається:

- документ-підтвердження подання заявки на конкурс;
- результати оцінювання конкурсу грантодавцем (за наявності);
- грантова угода (у разі обрання заявки (проекту) для фінансування).
- інші документи (за необхідності)

Додатки розміщують у порядку появи посилань на них у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки, повинен мати заголовок, що

друкується угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Над заголовком посередині рядка друкується слово “Додаток” і велика літера, якою позначається цей додаток. Додатки позначають не цифрами, а великими літерами української абетки (А, Б, В і т.д.). Текст кожного додатка може бути поділений на розділи, що нумерують у його межах (наприклад А.1, А.2, тобто 1-й та 2-й відповідно розділи додатку А).

ВИМОГИ ДО ТЕХНІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

Наукову роботу здобувачі вищої освіти виконують самостійно, дотримуючись рекомендованої структури та вимог до технічного оформлення.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, “РОЗДІЛ”, “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, “ДОДАТКИ” друкуються великими літерами симетрично до тексту.

Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Після назви заголовка крапка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Після заголовка (за винятком заголовка пункту) та текстом пропускають один рядок. Кожну структурну частину роботи слід починати з нової сторінки (зміст, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки).

Сторінки, розділи, параграфи, пункти, рисунки, таблиці нумеруються арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться. Нумерацію починають зі сторінки “ВСТУП”, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки у кінці.

Зміст, перелік умовних позначень, перші сторінки вступу, висновків, списку використаних джерел і літератури, розділів не нумерують, але включають у загальну нумерацію. Номер розділу ставиться після слова “РОЗДІЛ”, після номера крапка не ставиться, потім з нового рядка друкується заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Після номера підрозділу (параграфа) ставиться крапка, наприклад: “2.3.” (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку записують заголовок підрозділу (параграфа).

Кваліфікаційна робота (проект) набирається на комп’ютері через 1,5 інтервали (29-30 рядків на сторінці) і друкується з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм). Мінімальна висота шрифту 1,8 мм. Можна також використовувати для таблиць та ілюстрацій папір формату А3. Обсяг традиційної кваліфікаційної роботи – від 45 сторінок до 60 сторінок. Кваліфікаційний проект (грантово-проектна заявка або їх сукупність) не

нормується чітким обсягом, оскільки її зміст та обсяг залежить від вимог грантодавця. Обсяг може мати відхилення в межах не більше +/- 30%. В облікований обсяг роботи не включається список використаних джерел та додатки.

Друкуючи роботу, необхідно залишати поля: ліве – не менше 25 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє і нижнє – не менше 20 мм. Оптимально залишати поля: ліве – 3 см, праве – 1,5 см, верхнє і нижнє - 2 см (див. додаток В). Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту роботи повинна бути однаковою. Стандарт комп'ютерного шрифту: Times New Roman, розмір шрифту 14. Ілюстративні матеріали повинні відповідати формату А4, їх включають до загальної нумерації сторінок роботи, якщо вони розміщуються по тексту роботи, або розміщують, як звичайно, у додатках.

Окремі слова, формули, знаки, які вписуються у друкований текст, мають бути чорного кольору; щільність вписаного тексту має максимально наближатися до щільності основного тексту роботи.

Прізвища, назви установ, організацій та інші власні назви у науковій роботі наводяться мовою оригіналу. Скорочення слів і словосполучень вживаються відповідно до стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок розміри яких більше формату А4, враховуються як одна сторінка і розміщується у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках.

На всі ілюстрації мають бути посилання у роботі. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно при поданні їх у роботі дотримуватися вимог чинного законодавства про авторські права.

У роботах необхідно обов'язково подавати посилання на джерела та літературу, використану при написанні роботи. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок з джерела, на яке дано посилання в роботі.

Посилання в тексті записуються у квадратних дужках [7,23,45,87] або використовуються посторінкові виноски, у яких вказуються вихідні дані видання, на яке посилається автор. Посилаються на джерело та сторінку (крім газетних статей і випадків, коли посилаються на джерело загалом).

Наприклад:

1. Дослідник М. Фірсов розширює розуміння суті соціальної роботи, включаючи в неї як допомогу, розвиток власних ресурсів, в системі соціокультурних і психосоціальних взаємодій і відносин різних суб'єктів [17].

2. Методи соціальної роботи – „це сукупність технологій, дослідницьких і терапевтичних процедур, способів діяльності, за допомогою яких здійснюється соціальна робота” [9, с. 78].

3. Окрім того, на думку П. Павленок та В. Курбатова [7, с.78;14, с.120], методи соціальної роботи включаються у більш загальні поняття – «соціальні технології».

Цифри в [...] відповідають порядковому номеру джерела у списку використаних джерел літератури.

Порядок оформлення ілюстративного матеріалу і таблиць

Під час захисту кваліфікаційної роботи (проєкту) здобувач вищої освіти може використовувати ілюстративний матеріал у вигляді мультимедійної презентації (таблиці, схеми, графіки, діаграми).

Ілюстративний матеріал повинен мати назву, яка записується після номера ілюстрації, за потреби його доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). У текстовій частині роботи таблиці та ілюстрації розміщують відразу після посилання на них або на наступній сторінці. Їх позначають словом „Рис.” і нумерують послідовно у межах розділу (це не стосується ілюстрацій, поданих у додатках). Номер рисунка складається з номера розділу та порядкового номера (у межах розділу). Наприклад: Рис.1.3 (тобто третій рисунок першого розділу)

Цифровий матеріал часто подається у таблицях, в яких інформація групується в рядки і графи, відокремлені одна від одної вертикальними та горизонтальними лініями. Як правило, таблиця складається з таких елементів: порядкового номера і тематичного заголовка, боковика, заголовків вертикальних граф, горизонтальних рядків і вертикальних граф.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують зверху і друкують симетрично до тексту. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу.

Заголовки колонок записують з великої літери, підзаголовки – з малої, якщо вони є складовими одного речення із заголовком (якщо вони самостійні, тоді з великої). Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку.

У текстовій частині роботи повинні бути посилання на всі таблиці, наприклад: „...у табл. 1.1” (першій таблиці першого розділу), „див. табл. 2.2” (другу таблицю другого розділу).

Ілюстративний матеріал, який використовується під час захисту роботи для наочності проведеного дослідження, виконують самостійно на білому аркуші формату А4 або на прозорій плівці формату А4 (прозирки), коли є можливість застосувати проектор. Основною вимогою до ілюстрацій є величина шрифту (бажано, щоби інформацію можна було прочитати з останньої парти аудиторії, в якій відбуватиметься захист).

Порядок оформлення списку використаних джерел

У текстовій частині кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти є обов'язковим посилання на використані літературні джерела. Такі посилання повинні відповідати їх порядковим номерам у списку, який складають одним із запропонованих способів:

Доцільним для кваліфікаційних робіт (проектів) здобувачів вищої освіти є алфавітно-нумераційний порядок розташування літературних джерел оформлений за вимогами ДСТУ ВАК 2015 (див. додаток Г). Їх записують в алфавітному порядку за прізвищами авторів (якщо в авторів однакові прізвища, тоді їхню послідовність визначають ініціали; якщо використано декілька праць одного автора, то їх записують в алфавітному порядку за першими буквами назв цих публікацій, праці одного автора з однаковими назвами розташовується за хронологією) або за назвами творів, що не записані на окремого автора. Список літератури має єдину наскрізну нумерацію.

Вимоги до оформлення додатків

Додатки слід оформлювати у вигляді окремої частини, розташовуючи їх у порядку появи посилань на них у тексті кваліфікаційної роботи (проекту).

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки, мати заголовок, надрукований посередині рядка з великої літери. Посередині рядка над заголовком з великої літери повинно бути надруковано слово "Додаток" і велика літера, що позначає додаток.

Якщо додаток (додатки) оформлюється як окрема частина кваліфікаційної роботи, то він повинен мати титульну сторінку.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, І, Й, О, Ч, Ь. Наприклад: додаток А, додаток Б тощо. Один додаток позначається "дод. А". Додатки повинні мати спільну з роботою наскрізну нумерацію сторінок.

За необхідності текст додатків може поділятися на розділи, підрозділи, пункти і підпункти, які слід нумерувати в межах кожного додатку відповідно до вимог стандарту. У такому разі перед кожним номером ставиться позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А. 2 — другий розділ додатка А; В. 3.1 — підрозділ 3.1 додатка В; Д. 4.1.2 — пункт 4.1.2 додатка Д; З. 1.3.3.4 — підпункт 1.3.3.4 додатка З.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є в тексті додатка, слід нумерувати в межах кожного додатка. Наприклад: рисунок В.3 — третій рисунок додатка В; таблиця А.2 — друга таблиця додатка А; формула (А.1) — перша формула додатка А. Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння. їх нумерують так: рисунок А.1, таблиця А.1, формула В.1.

Джерела, які здобувач вищої освіти цитує лише в додатках, розглядають незалежно від процитованих в основній частині наукової роботи і перелічується наприкінці кожного додатка у списку використаних джерел.

Форма цитування, правила складання списку використаних джерел і виносков повинні бути аналогічними прийнятим в основній частині кваліфікаційної роботи (проєкту). Перед номером цитати і відповідним номером у списку використаної літератури і у виносках ставлять позначення додатка.

Якщо в роботі здобувача вищої освіти як додаток використовується документ, що має самостійне значення і оформлюється згідно з вимогами до документа цього виду, його копію вміщують у кваліфікаційній роботі (проєкті) без змін в оригіналі. Перед копією документа вміщують аркуш, на якому посередині друкують слово "ДОДАТОК" і назву додатку (за наявності), праворуч у верхньому куті аркуша проставляють порядковий номер сторінки. Сторінки копії документа нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію сторінок кваліфікаційної роботи (проєкту) (нумерацію сторінок документа залишають).

Здобувач вищої освіти оформлює обкладинку (сторінки 3 і 1) згідно з вимогами стандарту з бібліотечної та видавничої справи.

Крім обов'язкових елементів кваліфікаційна робота (проєкт) може включати як додатки витяги з нормативних актів, копії документів, зразки анкет, за якими виконувалось узагальнення практики, дані соціологічних досліджень, таблиці, схеми, офіційні підтверджуючі документи тощо.

КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ (ПРОЄКТОМ) ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Керівництво кваліфікаційною роботою (проєктом) здобувача вищої освіти здійснюється з метою надання йому необхідної допомоги у процесі її написання, а також здійснення контролю за дотриманням вимог, які висуваються до кваліфікаційної роботи у закладах вищої освіти. Науковий керівник роботи здобувача вищої освіти призначається завідувачем кафедри і затверджується наказом декана Факультету.

Керівник кваліфікаційної роботи (кваліфікаційного проєкту) – це науково-педагогічний працівник, який має науковий ступінь та /або вчене звання і проводить наукові дослідження за відповідним напрямом або є фахівцем-практиком (з досвідом практичної діяльності понад 5 років) та здійснює керівництво виконанням кваліфікаційної роботи («Про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету»).

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) зобов'язаний:

– разом із магістрантом визначити/сформулювати тему кваліфікаційної роботи (проєкту);

– надати здобувачу вищої освіти допомогу щодо розробки календарного плану-графіка на виконання кваліфікаційної роботи (проєкту);

- рекомендувати необхідну вітчизняну і закордонну літературу, довідково-нормативні й інші джерела за темою дослідження;
- проводити консультації відповідно до плану-графіку;
- контролювати хід виконання роботи і нести відповідальність за її своєчасне та якісне виконання до моменту захисту;
- перевіряти текст роботи під час написання окремих розділів, робити зауваження і вказувати на недоліки для своєчасного їх усунення;
- переконатись в дотриманні здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності;
- дати письмовий висновок про роботу та характеристику діяльності здобувача вищої освіти за встановленою формою.

До основних належать такі форми керівництва:

- попередні консультації;
 - погодження плану наукової роботи;
 - поточні консультації;
 - погодження бази і методик проведення експерименту (для традиційної кваліфікаційної роботи);
 - погодження грантодавця для подання грантово-проектної заявки (у разі вибору здобувачем цього формату роботи)
 - перевірка кваліфікаційної роботи (проекту);
 - написання відгуку на роботу;
 - консультація з питань захисту кваліфікаційної роботи (проекту)
- здобувача вищої освіти.

Науковий керівник несе відповідальність за стан виконання та оформлення наукових робіт.

Попередні консультації

Попередні консультації, зокрема, включають:

- загальну консультацію щодо основних вимог до кваліфікаційної роботи (проекту) на відповідній кафедрі факультету (форма виконання, обсяг, терміни написання, особливості змісту окремих розділів тощо);
- поради щодо вибору теми, бібліографії/грантодавців (необхідний обсяг нормативного матеріалу, основні монографічні роботи, теми, останні публікації в періодиці, зарубіжні джерела, методика складання списку літератури тощо);
- рекомендації щодо використання в кваліфікаційній роботі матеріалів практики (насамперед неопублікованих) та інших матеріалів ілюстративного характеру.

У результаті попередніх консультацій здобувач вищої освіти має одержати чіткі та конкретні орієнтири щодо того, що таке кваліфікаційна робота (проект) і що він має зробити на початковому етапі її написання.

Погодження плану кваліфікаційної роботи (проєкту) і визначення індивідуального завдання

Як правило, ця форма керівництва кваліфікаційною роботою (проєктом) передбачає:

- рекомендації здобувачу вищої освіти щодо опрацювання джерел, необхідних для складання змісту кваліфікаційної роботи;
- ознайомлення з запропонованим здобувачем вищої освіти планом наукової роботи/переліком грантових можливостей та ідеями для подання;
- оцінка змісту запропонованого плану/ідей для подання грантово-проєктних заявок;
- у разі потреби — формулювання конкретних зауважень і пропозицій щодо плану/ідей та їх обговорення із здобувачем вищої освіти.

У результаті на цьому етапі повинен бути вироблений і узгоджений основний варіант (іноді на основі кількох варіантів) плану кваліфікаційної роботи/ідеї та загальної структури грантово-проєктної заявки. Згідно з планом роботи керівник окреслює здобувачу вищої освіти індивідуальні завдання.

Поточні консультації

Поточні консультації можуть проводитися з окремих питань:

- узагальнення результатів експерименту та опрацювання матеріалів дослідження;
- уточнення позиції здобувача вищої освіти щодо висвітлення спірних питань;
- використання отриманих статистичних даних, досвіду практичної роботи центрів соціальної допомоги та соціальних служб для молоді тощо;
- формулювання пропозицій щодо вдосконалення соціальної роботи з конкретного напрямку дослідження, розробки, рекомендації практичного характеру та ін.

У результаті поточних консультацій здобувач вищої освіти має отримати від керівника конкретну допомогу у вирішенні питань, які з'являються у нього в процесі створення першого варіанту кваліфікаційної роботи.

Перевірка кваліфікаційної роботи (проєкту) здобувача вищої освіти

За домовленістю між керівником і здобувачем вищої освіти перевірка кваліфікаційної роботи (проєкту) може відбуватися поетапно (перевірка окремих розділів параграфів/окремих елементів грантово-проєктних заявок), що проводиться у процесі її написання, або перевірка першого варіанту загалом.

Після перевірки керівник дає загальну оцінку напрацьованого матеріалу:

- якою мірою поданий матеріал відповідає вимогам до кваліфікаційної роботи (проєкту);

➤ робить зауваження, які здобувач вищої освіти обов'язково має врахувати при доопрацюванні (здобувач вищої освіти може відстоювати свою позицію аргументуючи її).

Якщо здобувач вищої освіти відмовляється врахувати вмотивовані зауваження чи рекомендації керівника наукової роботи, останній попереджає здобувача вищої освіти про те, які наслідки на його думку, це матиме: негативний відгук, негативна рецензія, зниження оцінки за кваліфікаційну роботу під час її захисту тощо.

Остаточне рішення про допуск кваліфікаційної роботи (проєкту) до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти приймається після попереднього захисту на засіданні кафедри та участі здобувача вищої освіти у науковій конференції.

Написання відгуку на кваліфікаційну роботу (проєкт)

Після подання здобувачем вищої освіти остаточного варіанту кваліфікаційної роботи (проєкту) керівник пише офіційний відгук на роботу. Зміст відгуку залежить від конкретних висновків, які керівник зробив після перевірки остаточного варіанта кваліфікаційної роботи.

Якщо поданий варіант, на думку керівника, повністю відповідає вимогам, які ставляться до обраного формату кваліфікаційної роботи (проєкту), він у загальній формі відзначає це у відгуку і робить висновок щодо можливості допущення роботи до захисту.

Якщо поданий варіант, на думку керівника, в основному відповідає вимогам до обраного формату кваліфікаційної роботи (проєкту), він зазначає це у відгуку. Водночас керівник може навести конкретні недоліки поданого варіанту роботи, а також вказати, які його зауваження не були враховані здобувачем вищої освіти. Наприкінці відгуку керівник робить висновок щодо можливості допущення поданого варіанта кваліфікаційної роботи (проєкту) до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти.

Якщо поданий варіант, на думку керівника, загалом не відповідає вимогам до кваліфікаційної роботи (проєкту), він зазначає це у відгуку. Водночас керівник зобов'язаний навести найістотніші недоліки поданого варіанта, а також вказати, які його зауваження не були враховані здобувачем вищої освіти. Наприкінці відгуку керівник робить висновок щодо неможливості допуску поданого варіанту кваліфікаційної роботи до захисту.

Наявність відгуку на кваліфікаційної роботу (проєкту) є необхідним для прийняття рішення завідувачем кафедри про її допущення чи недопущення до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти.

Вимоги до рецензії на кваліфікаційну роботу (проєкт)

Рецензування кваліфікаційної роботи (проєкту) є важливим елементом забезпечення якості підготовки здобувачів вищої освіти, який дозволяє об'єктивно оцінити рівень виконання дослідження, відповідність роботи

вимогам закладу освіти та актуальним науковим стандартам. Рецензія є обов'язковим компонентом процедури захисту кваліфікаційної роботи (проєкту), і вона повинна містити всебічний аналіз роботи, висновки та рекомендації рецензента. Рецензія подається в комплекті з кваліфікаційною роботою (проєктом).

Основні вимоги до рецензії:

- рецензія може бути внутрішньою (від науково-педагогічного працівника кафедри, факультету, університету, який має відповідні публікації або досвід релевантний темі роботи) або зовнішньою (від незалежного експерта з іншого закладу освіти чи наукової установи, який має відповідні публікації або досвід релевантний темі роботи);
- рецензент повинен мати науковий ступінь та вчене звання, що відповідають профілю роботи.

Основні елементи рецензії:

1. Вступ передбачає коротку характеристику теми роботи, її актуальності та значущості; оцінку відповідності теми сучасним тенденціям у відповідній галузі науки чи практики.
2. Оцінка структури та змісту роботи має передбачати аналіз логічної побудови роботи, послідовності викладення матеріалу; оцінку відповідності структури роботи вимогам до кваліфікаційних робіт (наявність вступу, теоретичної та практичної частин, висновків, списку використаних джерел, додатків); перевірку чіткості та коректності формулювання основних цілей і завдань роботи.
3. Оцінка теоретичної частини має включати огляд та аналіз використаних джерел, їх актуальності та достатності; відповідність теоретичної частини сучасним науковим підходам; оцінку глибини розробки теоретичних питань, обґрунтованості зроблених висновків.
4. Оцінка практичної частини включає аналіз застосованих методів дослідження, їх адекватності поставленим завданням; оцінку якості та обсягу проведеного дослідження, обґрунтованості отриманих результатів; відповідність висновків та рекомендацій отриманим даним.
5. Наукова новизна та практична значущість передбачає оцінку наукової новизни роботи, зокрема, чи є нові підходи, моделі, рішення, запропоновані автором; аналіз практичної цінності роботи та можливості впровадження її результатів у практику.
6. Мовна та стилістична оцінка включає оцінку якості викладення матеріалу, логічності, послідовності, ясності та грамотності тексту; виявлення можливих помилок або недоліків у стилістиці та оформленні роботи.
7. Недоліки та рекомендації передбачає опис вказівок на основні недоліки роботи, їхній вплив на загальний рівень дослідження; рекомендацій щодо покращення роботи, можливі шляхи доопрацювання та вдосконалення.

8. Загальний висновок передбачає підсумковий висновок щодо відповідності роботи вимогам до кваліфікаційних робіт; оцінку роботи за 100-бальною шкалою або за іншим критерієм, прийнятим у навчальному закладі; рекомендація щодо допуску роботи до захисту.

Інші аспекти рецензії:

- рецензія повинна бути об'єктивною, ґрунтуватися на аналізі фактичного змісту роботи та її відповідності вимогам.
- усі зауваження та рекомендації рецензента мають бути аргументованими та конкретними, що сприятиме покращенню роботи.
- рецензент повинен підписати рецензію, вказавши свою посаду, науковий ступінь та вчене звання.

Рецензія є важливим документом, який демонструє не лише рівень підготовки студента, але й якість наукового керівництва та організації навчального процесу. Вона допомагає комісії об'єктивно оцінити рівень виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) під час захисту.

ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

Кваліфікаційну роботу (проєкт) разом з демонстраційним матеріалом (презентацією та усіма необхідними супровідними документами подають на кафедру за графіком її виконання. Після ознайомлення із змістом і оформленням роботи кафедра організовує попередній захист роботи, вирішує питання про допуск до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти.

До захисту кваліфікаційних робіт (проєктів) допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі вимоги навчального плану та освітньо-професійної програми.

Для захисту випускної кваліфікаційної роботи (проєкту) подають:

- виконану випускну кваліфікаційну роботу;
- доповідь та презентацію виступу;
- довідку про перевірку на плагіат;
- висновок Експертної комісії
- супровідні документи (*див. Додаток Д*):
 - відгук наукового керівника;
 - відгук кафедри;
 - рецензія на роботу;
 - завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти
 - подання голові екзаменаційної комісії;
 - довідку про успішність.

Робота подається у двох друківаних примірниках з підписом здобувача вищої освіти, наукового керівника. Додається також диск з комп'ютерним варіантом роботи.

Під час дистанційного навчання, кваліфікаційна робота (проект) подається в електронному варіанті із вставленням необхідних підписів наукового керівника, здобувача та представників адміністрації факультету.

До екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО можуть подаватися й інші матеріали, що характеризують наукову та практичну цінність виконаної магістерської роботи: друковані статті за темою роботи; документи, що вказують на практичне застосування роботи; макети, зразки матеріалів тощо.

Кваліфікаційна робота (проект) до захисту не допускається, якщо:

- робота не відповідає вимогам означених методичних рекомендацій;
- робота написана на тему, яка своєчасно не була затвердженою;
- робота виконана несамоостійно;
- структура роботи не відповідає методичним вимогам;
- зміст роботи не розкриває її теми;
- робота недбало оформлена;
- відсутня апробація результатів наукових досліджень;
- відсутній відзив наукового керівника;
- відсутня перевірка роботи на наявність/відсутність плагіату та рішення Експертної комісії;
- робота містить унікальність менше 50 % та рішенням Експертної комісії визнана як така, що містить плагіат

Захист кваліфікаційних робіт (проектів), як і складання атестаційного екзамену проводиться на відкритому засіданні перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів ВО при обов'язковій присутності Голови комісії або його заступника.

Виступ здобувача вищої освіти

Здобувач вищої освіти готує тези виступу чи повний його текст та графічний його супровід у вигляді презентації, як правило, заздалегідь. Для захисту кваліфікаційної роботи здобувачу вищої освіти надається 10-12 хвилин.

Текст виступу для кваліфікаційної роботи (традиційна) роботи включає:

- обґрунтування актуальності вибраної теми наукової роботи;
- визначення категоріального апарата дослідження;
- висвітлення найважливіших теоретичних і практичних проблем з теми роботи, визначення власної позиції щодо спірних питань;
- конкретні висновки, пропозиції та рекомендації, подальші наукові дослідження з теми роботи тощо.

Текст виступу для кваліфікаційного проекту (грантово-проектна заявка) включає:

- обґрунтування актуальності вибраної теми проекту/заявки;

- визначення категоріального апарата проекту (заявки);
- її статус та опис;
- деталізація заходів та очікуваний/отриманий соціальний ефект.

Текст кваліфікаційної роботи (проекту) та виступ здобувача вищої освіти є підставою для попередніх висновків членів екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО щодо оцінки кваліфікаційної роботи (проекту), сумлінності та самостійності здобувача вищої освіти в роботі над обраною темою дослідження/заявки (проекту).

Звітними документами про захист випускних кваліфікаційних робіт (проектів) здобувачами вищої освіти є: виконана випускна кваліфікаційна робота; письмовий відгук наукового керівника; письмова рецензія на кваліфікаційну роботу (проект); протокол засідання екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО.

Запитання та відповіді

Після виступу здобувач вищої освіти має відповідати на запитання, які можуть бути поставлені йому присутніми. Ставити питання мають голова (головуючий на засіданні) та члени екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти, а з дозволу голови (головуючого на засіданні) екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти й інші присутні особи. Запитання повинні стосуватися змісту чи форми кваліфікаційної роботи, а також окремих положень, сформульованих здобувачем вищої освіти під час його виступу на засіданні екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти.

Відповіді на питання мають бути короткими, аргументованими, чіткими та конкретними. Вони повинні показати рівень загальної грамотності здобувача вищої освіти і рівень його підготовки за обраною спеціалізацією. Відповіді здобувача вищої освіти під час захисту кваліфікаційної роботи (проекту) сприяють поглибленню висновків, які роблять члени екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти після виступу здобувача вищої освіти.

Оцінка кваліфікаційної роботи (проекту)

Кожний член екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти самостійно приймає рішення щодо оцінки кваліфікаційної роботи (проекту) здобувач вищої освіти з урахуванням як особистого ознайомлення, так і з огляду на якість її захисту, і на закритому засіданні ці оцінки повідомляється іншим членам екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти. Рішення щодо остаточної оцінки приймається після обговорення членами екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО. Кожний член екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти у разі незгоди з остаточною оцінкою має право на окрему думку, яку він може записати у протоколі екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти.

Підсумкову оцінку за шкалою ECTS оголошує голова екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти у присутності здобувачів вищої освіти.

У разі отримання незадовільної оцінки здобувач вищої освіти має право подати апеляцію за правилами визначеними п. 7.2.2.2. Положення «Про організацію освітнього процесу у БДПУ». У якому зазначено, що «за незгоди з оцінкою за атестаційний іспит і/або захист кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти має право подати апеляцію на ім'я ректора не пізніше 12 години наступного робочого дня після оголошення результату іспиту. У разі надходження апеляції розпорядженням ректора (першого проректора) створюється комісія для її розгляду. Апеляція розглядається протягом трьох робочих днів після її подання. Порядок оскарження та розгляду апеляційної скарги визначається положенням про Порядок створення та організацію роботи Екзаменаційних комісій з атестації здобувачів вищої освіти в БДПУ».

Критерії оцінки кваліфікаційних робіт (проектів) здобувачів вищої освіти

Наукові роботи здобувачів вищої освіти оцінюються таким чином:

90-100 балів (А):

1. **Науковий апарат.** Чітко і коректно визначений для обох видів робіт. Мета і завдання сформульовані відповідно до вимог і логіки роботи. У традиційній роботі – реалізація мети і завдань чітко відображається в тексті, а у грантовій заявці – цілі проекту і завдання конкретно описані та релевантні грантовій тематиці.
2. **Структура.** Логічна і обґрунтована для обох форматів. У традиційній роботі – структура дозволяє всебічно висвітлити тему дослідження. У грантово-проектній заявці – структура відповідає вимогам грантової документації (опис проблеми, цілі, методологія, заходи, очікувані результати).
3. **Зміст.** Використані актуальні наукові джерела (за останні 2–3 роки). Для традиційної роботи — глибокий аналіз літератури, теоретичних і практичних підходів. Для грантової заявки — детальний аналіз проблематики, сучасних підходів і методів для досягнення цілей проекту.
4. **Ступінь розкриття теми.** В обох роботах висвітлені всі ключові питання, а також спеціальні аспекти теми, у випадку грантової заявки — додатково враховані специфічні вимоги гранту (інноваційність, релевантність).
5. **Висновки та пропозиції.** Чітко сформульовані, обґрунтовані і мають практичне та наукове значення. У грантовій заявці — висновки і пропозиції мають конкретне застосування в межах проекту та відповідають вимогам донорів.

6. **Якість оформлення.** Оформлення роботи відповідає всім вимогам до академічних робіт або грантової документації (стиль, структура, форматування, посилання) та методичним рекомендаціям.
7. **Співпраця з керівником.** Робота вчасно узгоджувалась з науковим керівником на всіх етапах виконання, всі завдання та рекомендації були виконані.
8. **Захист.** Здобувач вищої освіти впевнено захищає роботу, демонструє глибокі знання теми, добре орієнтується в усіх питаннях і вміє аргументувати свої висновки та рішення.

78-89 балів (В):

1. **Науковий апарат.** Добре визначений, але в деяких аспектах може бути не повністю відображений у тексті роботи або заявки.
2. **Структура.** Логічна, але можуть бути незначні недоліки, які не охоплюють всі питання. У грантовій заявці структура може бути менш чіткою або не до кінця відповідати вимогам гранту.
3. **Зміст.** Використані сучасні наукові джерела, але аналіз не завжди глибокий. У грантовій заявці — питання не повністю розкриті або поверхово висвітлені.
4. **Ступінь розкриття теми.** Висвітлено основні питання теми, але спеціальні аспекти розглянуто поверхово. У грантовій заявці — проблематика проекту визначена, але без глибокого аналізу.
5. **Висновки та пропозиції.** Чіткі і обґрунтовані, але можуть бути відсутні деякі рекомендації або їх недостатньо аргументовано.
6. **Якість оформлення.** В основному відповідає вимогам, але можуть бути незначні помилки в оформленні чи стилістиці.
7. **Співпраця з керівником.** Робота погоджувалася з науковим керівником, але можуть бути незначні затримки або недопрацювання.
8. **Захист.** Здобувач дає правильні відповіді на більшість питань, добре орієнтується в темі, але може бути дещо невпевнений у деталях або аргументації.

65-77 балів (С):

1. **Науковий апарат.** Визначений, але не чітко, у тексті роботи чи заявки частково відображено мету та завдання.
2. **Структура.** Відповідає вимогам, але є відхилення або прогалини, які не дозволяють повністю охопити всі аспекти.
3. **Зміст.** Містить недостатньо глибокий аналіз джерел, відсутня деталізація або порівняльний аналіз. У грантовій заявці аналіз проблеми та методології проекту поверхневий.
4. **Ступінь розкриття теми.** Основні питання розкриті, але спеціальні аспекти не висвітлені, або розглянуті поверхнево.
5. **Висновки та пропозиції.** Присутні, але сформульовані нечітко або недостатньо обґрунтовані.
6. **Якість оформлення.** Допущені помилки в оформленні або стилістиці.

7. **Співпраця з керівником.** Робота узгоджувалась з науковим керівником, але були затримки або не всі рекомендації виконані.
8. **Захист.** Здобувач володіє темою, але не завжди впевнено відповідає на запитання або допускає помилки в аргументації.

58-64 балів (D):

1. **Науковий апарат.** Має значні недоліки, мета і завдання не повністю відображені у тексті роботи або грантовій заявці.
2. **Структура.** Є значні відхилення від вимог, структура роботи чи заявки не відповідає вимогам грантодавця.
3. **Зміст.** Використані обмежені або застарілі джерела, відсутній детальний аналіз літератури та нормативних актів, у грантовій заявці — слабкий аналіз проблематики і методології.
4. **Ступінь розкриття теми.** Тема частково висвітлена, але ключові аспекти не розкриті.
5. **Висновки та пропозиції.** Є, але нечіткі, не аргументовані або неповні.
6. **Якість оформлення.** Допущено багато помилок в оформленні та форматуванні.
7. **Співпраця з керівником.** Співпраця з керівником була нерегулярною або неповною.
8. **Захист.** Здобувач допускає неточності у відповідях, не володіє всіма аспектами теми.

50-57 балів (E):

1. **Науковий апарат.** Має значні недоліки, мета і завдання слабо відображені.
2. **Структура.** Має суттєві недоліки або не відповідає вимогам.
3. **Зміст.** Використано мало джерел, аналіз слабкий або відсутній.
4. **Ступінь розкриття теми.** Основні питання не розкриті, робота або заявка поверхнева.
5. **Висновки та пропозиції.** Відсутні або мають суттєві недоліки.
6. **Якість оформлення.** Оформлення некоректне, багато граматичних і стилістичних помилок.
7. **Співпраця з керівником.** Співпраця з керівником була мінімальною або відсутня.
8. **Захист.** Здобувач не впевнено відповідає на запитання, слабо орієнтується в темі.

35-49 балів (FX):

1. **Науковий апарат.** Не визначений або сформульований некоректно.
2. **Структура.** Хаотична або взагалі відсутня.
3. **Зміст.** Джерела неактуальні або відсутні, аналіз не проведено.
4. **Ступінь розкриття теми.** Тема не розкрита.
5. **Висновки та пропозиції.** Відсутні або повністю некоректні.
6. **Якість оформлення.** Багато помилок, оформлення не відповідає вимогам.

7. **Співпраця з керівником.** Співпраця з керівником відсутня або робота подана з великим запізненням.
8. **Захист.** Здобувач не орієнтується в змісті роботи або заявки, не може відповісти на питання.

1-34 балів (F):

1. **Науковий апарат.** Відсутній або сформульований повністю некоректно.
2. **Структура.** Відсутня або хаотична.
3. **Зміст.** Матеріали не відповідають темі, застарілі або відсутні.
4. **Ступінь розкриття теми.** Тема не розкрита, робота не має наукової основи.
5. **Висновки та пропозиції.** Відсутні або некоректні.
6. **Якість оформлення.** Оформлення повністю некоректне, текст містить безліч помилок.
7. **Співпраця з керівником.** Відсутня.
8. **Захист.** Здобувач не знає зміст роботи, не може відповісти на питання.

Шкала оцінювання: внутрішня університетська шкала

Сума балів за всі види навчальної діяльності	
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

ПРОЦЕДУРА ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ НА НАЯВНІСТЬ/ВІДСУТНІСТЬ ПЛАГІАТУ

Процедура перевірки курсових робіт здійснюється науковим керівником із використанням різних доступних ресурсів для перевірки.

Процедура перевірки кваліфікаційних робіт на наявність/відсутність плагіату передбачена Положенням «Про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті» та здійснюється відповідно до процедур Положення «Про виявлення та запобігання академічного плагіату у Бердянському державному педагогічному університеті».

Процедура перевірки кваліфікаційної роботи на можливу наявність академічного плагіату, фабрикації або фальсифікації здійснюється не пізніше ніж за три тижні до дня захисту.

Перевірка кваліфікаційних робіт здійснюється за допомогою Антиплагіатної сертифікованої програми Turnitin Similarity, сервісу з виявлення текстових збігів, що порівнює подані академічні роботи з великою базою даних контенту, зокрема академічні журнали, книги, веб-сайти та раніше подані роботи.

Для перевірки роботи на плагіат, файл з кваліфікаційною роботою у Pdf-форматі подається адміністратору системи. Адміністратор системи за результатами перевірки формує Звіт подібності», який надається здобувачу. Для прийняття рішення щодо наявності/відсутності плагіату у кваліфікаційній роботі в структурних підрозділах створюються Експертні комісії в складі не менше 3-ох осіб, що мають науковий ступінь, які оцінюють «Звіт подібності» на наявність/відсутність плагіату. При потребі, для розгляду звіту подібності Експертна комісія може залучати автора та (або) рецензента. Рішення Експертної комісії оформлюється за встановленим зразком та передається відповідальній особі на рівні структурного підрозділу не пізніше ніж за 3 календарні дні з моменту одержання звітів подібності.

Загальний алгоритм здійснення перевірки текстів на академічний плагіат складається з наступних етапів:

1. Автор готує файл у форматі, прийнятному для перевірки на плагіат, та передає електронний варіант адміністратору системи.
2. Адміністратор завантажує електронний варіант твору у систему.
3. Система виявлення текстових збігів перевіряє твір та формує звіт подібності.
4. Звіт подібності передається для аналізу та прийняття рішення на розгляд Експертної комісії.
5. Експертна комісія приймає рішення щодо наявності академічного плагіату.

У системі запобігання академічного плагіату Університету в якості критерію оригінальності творів використовується показник рівня

оригінальності тексту у відсотках, отриманих за допомогою програмно-технічних засобів перевірки на плагіат і відкоригований з урахуванням правомірних запозичень.

Для кваліфікаційних робіт рекомендованою є наступний рівень оригінальності твору:

Рівень оригінальності твору	Для кваліфікаційних робіт	Рекомендована дія
Високий	понад 85 %	Текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням
Задовільний	від 51% до 84%	Наявні окремі ознаки академічного плагіату. Слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела для цитованих фрагментів.
Низький	менше 50%	Наявні ознаки академічного плагіату, але матеріал може бути прийнятий за умови доопрацювання з обов'язковою наступною перевіркою на оригінальність доопрацьованого твору

У разі наявності академічного плагіату, фабрикації або фальсифікації, науковий керівник та здобувач вищої освіти повинні доопрацювати текст кваліфікаційної роботи та надати її для повторної перевірки сертифікованою антиплагіатною програмою. У випадку повторного негативного висновку здобувач не допускається до захисту кваліфікаційної роботи та відраховується за невиконання навчального плану. У разі позитивного рішення Експертної Комісії здобувач вищої освіти допускається до захисту кваліфікаційної роботи.

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО

Представлені методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є узагальненням досвіду провідних ЗВО України з організації та написання наукових робіт зазначеного освітнього кваліфікаційного рівня, досвіду наукового керівництва такими роботами та базуються на Положеннях: «Про організацію освітнього процесу в БДПУ», «Про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті», «Про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті», «Про виявлення та запобігання академічного плагіату у Бердянському державному педагогічному університеті», «Про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету». Сподіваємось, що ці рекомендації стануть в нагоді здобувачам, які працюють над виконанням кваліфікаційних робіт різного рівня, а також викладачам, які здійснюють керівництво науковою роботою здобувачів.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок титульної сторінки наукової роботи

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
кафедра _____

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ 202__
« ____ » _____

ТЕМА

Кваліфікаційна робота магістра

Виконавець: здобувач другого (першого)
рівня вищої освіти, групи _____

Галузь знань _____

Спеціальність _____

Освітньо-професійна програма: _____

Рецензент:

Запоріжжя – 20__

Зразок змісту наукової роботи (традиційна кваліфікаційна робота)

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ У РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА	
1.1. Арт-терапія як технологія соціально-педагогічної діяльності	
1.2. Основні напрямки та види арт-терапії у соціально-педагогічній діяльності....	
1.3. Особливості використання арт-терапії у соціально-педагогічній діяльності при роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку у закладах позашкільної освіти.....	
Висновки до першого розділу	
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ ЯК ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РОБОТІ З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
2.1. Організація і методика проведення дослідження	
2.2. Експериментальна перевірка ефективності використання програми соціально-педагогічної арт-терапії у роботі закладів позашкільної освіти.	
2.3. Рекомендації щодо використання арт-терапії як технології соціально-педагогічної роботи у закладах позашкільної освіти.	
Висновки до другого розділу	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

Зразок змісту наукової роботи (кваліфікаційний проект (грантово-проектна заявка))

ЗМІСТ	
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. [НАЗВА ПРОЄКТУ].....	6
Опис заявки.....	6
Висновки до першого розділу.....	12
РОЗДІЛ 2. [НАЗВА ПРОЄКТУ]	13
Опис заявки.....	13
Висновки до другого розділу.....	18
РОЗДІЛ 3. [НАЗВА ПРОЄКТУ]	19
Опис заявки.....	19
Висновки до третього розділу.....	27
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32
ДОДАТКИ.....	42

Зразок оформлення сторінки

20 мм

**РОЗДІЛ 1 ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛІЗАЦІЇ
ОБДАРОВАНИХ ЗДОБУВАЧІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

**1.1. Питання соціалізації здобувачів загальної середньої освіти у
1.2. сучасній теорії і практиці**

Розглядаючи питання соціалізації обдарованих здобувачів загальної
середньої освіти в Україні, слід зазначити, що.....

...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

↔

↔

↕

25–30 мм

10мм

Список використаних джерел

**ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ У ДИСЕРТАЦІЇ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
<p align="center">Книги: Один автор</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
<p align="center">Два автори</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 7. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.

Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.
	<ol style="list-style-type: none"> 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 6. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія 2. / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 3. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 4. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.

<p>Без автора</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: 5. С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 6. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України 7. / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 8. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 9. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження
	<ol style="list-style-type: none"> 10. актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 11. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 12. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 13. м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 14. 216 с. 15. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 16. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
<p>Багатотомні видання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Синицына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с. 3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.

<p>Автореферати дисертацій</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 3. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 4. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
<p>Дисертації</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис.....канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 3. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 5. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
<p>Законодавчі та нормативні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145- 3. VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 4. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. 5. № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. Ст. 536. 6. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556- 7. VII. Дата оновлення: 28.09.2017. 8. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 9. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 10. 1050. Офіційний вісник України. 2017. № 4. С. 530–543. 11. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. 12. № 43/2017. Урядовий кур'єр. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 13. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 14. 40. Офіційний вісник України. 2017. № 20. С. 136–141. 15. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. Баланс-бюджет. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.

<p style="text-align: center;">Архівні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаніка НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
<p style="text-align: center;">Патенти</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
<p style="text-align: center;">Препринти</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шилияев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
<p style="text-align: center;">Стандарти</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).

<p style="text-align: center;">Каталоги</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. 4. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
<p style="text-align: center;">Бібліографічні показчики</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. показч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. показч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. 3. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 4. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. показч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : 5. Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 6. 140-річчя від дня заснування). 7. Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. 8. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні показчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
<p style="text-align: center;">ЧАСТИНА ВИДАННЯ: КНИГИ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. Михайло Баймуратов: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 55- річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. Тридцять лет с экологическим правом : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. 3. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197. 4. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.

<p>ЧАСТИНА ВИДАННЯ: МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЙ (ТЕЗИ, ДОПОВІДІ)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. Голодомор 1932- 1933 років: втрати української нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017.С.133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134– 137. 3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. Формирование толерантного сознания в обществе : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава,18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150. 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 6. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
<p>ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ДОВІДКОВОГО ВИДАННЯ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кучеренко І. М. Право державної власності. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. 2. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 3. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. Адміністративне право України : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 4. Сірий М. І. Судова влада. Юридична енциклопедія. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
<p>ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПРОДОВЖУВАНОГО ВИДАННЯ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коломoeць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формування їх застосування. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. Проблеми законності. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.

<p style="text-align: center;">ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПЕРІОДИЧНОГО ВИДАННЯ (ЖУРНАЛУ, ГАЗЕТИ)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. Часопис Київського університету права. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. Право України. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. Урядовий кур'єр. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. Юридичний вісник України. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 5. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
<p style="text-align: center;">Електронні ресурси</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?id=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsey.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. 4. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 5. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. Наука та інновації. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006

Примітки:

1. Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».
2. Опис складається з елементів, які поділяються на обов'язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов'язкові чи обов'язкові та факультативні елементи. Обов'язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі.

ПРОМІЖКИ МІЖ ЗНАКАМИ ТА ЕЛЕМЕНТАМИ ОПИСУ Є ОБОВ'ЯЗКОВИМИ І ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ РОЗРІЗНЕННЯ ЗНАКІВ ГРАМАТИЧНОЇ І ПРИПИСАНОЇ ПУНКТУАЦІЇ.

Бердянський державний педагогічний університет
(повне найменування закладу вищої освіти)
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти
Освітній ступінь магістр
Галузь знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
(шифр і назва)
Спеціальність П10 Соціальна робота та консультування
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма: «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Катерина ПЕТРОВСЬКА
«__» _____ 202_ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЄКТ) ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. **Тема** кваліфікаційної роботи

Керівник роботи _____
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом закладу вищої освіти від “__” _____ року № _____

2. Строк подання здобувачем роботи «__» листопада 202_ року

3. Вихідні дані до роботи:

Об'єкт дослідження:

Предмет дослідження:

Мета дослідження:

Завдання дослідження:

Залежно від специфіки поставлених завдань нами було використано комплекс **методів:**

Зміст

4. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

5. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I			
II			

6. Дата видачі завдання «__» _____ 202__ року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Опрацювання наукової літератури з досліджуваної теми	вересень-жовтень 202_р.	
2.	Коригування наукового апарату (об'єкт, предмет, мета, завдання, методи дослідження), уточнення плану роботи	жовтень 202_р.	
3.	Робота над першим розділом кваліфікаційної роботи	листопад-грудень 202_р.	
4.	Розробка методики констатувального експерименту (мета, завдання, діагностичний інструментарій)	січень 202_р.	
5.	Проведення констатувального експерименту	лютий 202_р.	
6.	На основі аналізу наукової літератури та одержаних результатів констатувального експерименту розробка програми формульовального експерименту	березень 202_р.	
7.	Написання тез доповіді на студентських Днях науки з теми дослідження	квітень 202_р.	
8.	Впровадження програми формульовального експерименту	травень-вересень 202_р.	
9.	Розробка методики контрольного експерименту	вересень-жовтень 202_р.	
10.	Обробка та інтерпретація результатів контрольного результату	листопад 202_р.	
11.	Редагування тексту кваліфікаційної роботи	листопад 202_р.	
12.	Доопрацювання та оформлення кваліфікаційної роботи	грудень 202_р.	

Здобувач вищої освіти

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Направляється здобувач _____ до захисту кваліфікаційної роботи
(прізвище та ініціали)

за галуззю знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
спеціальністю 110 Соціальна робота та консультування
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійною програмою: «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція»
на тему:

(назва теми)

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____
(підпис)

Євгенія ЛИНДІНА
(прізвище та ініціали)

Довідка про успішність

_____ за період навчання на факультеті дошкільної, спеціальної та соціальної освіти з 2024 року по 2025 рік повністю виконала навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за шкалою ЄКТС:

A_%, B_%, C_%, D_%, E_%

Секретар факультету _____
(підпис)

Марина АДАЄВА
(прізвище та ініціали)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____ виконала кваліфікаційну роботу на достатньому науковому рівні. Дослідниця обґрунтувала актуальність проблеми, чітко визначила науковий апарат, проаналізувала першоджерела, розробила експериментально-дослідницьку програму соціально-педагогічної арт-терапії. Магістрантка продемонструвала вміння самостійно здійснювати наукове дослідження, робити відповідні висновки.

Робота відповідає вимогам щодо досліджень даного рівня та може бути рекомендована до захисту.

Робота перевірена на плагіат (довідка надається).

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 202_ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувач вищої освіти _____ допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Робота перевірена на плагіат (довідка надається).

Завідувач кафедри _____ Катерина ПЕТРОВСЬКА
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 202_ року

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу
здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 110 Соціальна робота та консультування
освітньо-професійної програми
«Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція»
Світлани ВЛАСОВОЇ

«Підготовка майбутнього соціального педагога до роботи в умовах сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»

Розвиток цивілізованого суспільства визначається не тільки його економічним, соціально-культурним рівнем, але й відношенням до знедолених дітей. Перехід від одного політичного устрою до іншого, поповнення складу безпритульних із соціально незахищених верств та груп ризику, криза сімейних стосунків, аморальна поведінка, асоціальні впливи оточення, безробіття спричинили зростання соціального сирітства в Україні.

У зв'язку із збільшенням кількості дітей, що залишилися без піклування батьків, зменшення мережі шкіл-інтернатів та визначення пріоритетом державної політики профілактику соціального сирітства, особливо важливим стає питання спеціальної професійної підготовки фахівців, здатних вести роботу в умовах сімейних форм влаштування, оптимізувати процес соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, надавати адресну допомогу особам, що її потребують. Отже, актуальність теми кваліфікаційної роботи Світлани Власової не викликає сумнівів.

Варто зазначити узгодженість наукового апарату представленої роботи з вмінням аналізувати наукові джерела, представляти своє бачення у вирішенні завдань дослідження.

Кваліфікаційна робота включає теоретичний огляд наукових джерел із різних аспектів досліджуваної проблеми: сирітство як соціально-педагогічна проблема, генеза створення прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, інноваційних форм сімейного влаштування дітей та ін. На основі статистичних даних здобувачкою обґрунтовується потреба у підготовці кадрів для роботи з прийомними сім'ями, аналізуються поняття, критерії готовності до професійної діяльності.

Виправданим є, проведений магістранткою аналіз та узагальнення статистичних даних щодо зростання чисельності дітей без батьківської опіки та потреби в розробці нових підходів стосовно виховання і сімейного влаштування дітей-сиріт саме на засадах гуманізму.

Світлана Власова зазначає, що однією з проблем реформування системи піклування сьогодні є необхідність підготовки і перепідготовки кадрів, фахівців

соціально-педагогічної сфери, які б професійно допомагали дітям та прийомним батькам взаємоадаптуватися, вміли б добирати і готувати потенційних усиновителів і прийомних батьків, а також дітей, котрі прийдуть до нових сімей.

Задля вирішення поставлених завдань Світланою Власовою було розроблено модель формування готовності студента вищого навчального закладу до роботи з прийомною сімєю та запропоновано конкретний зміст фахової підготовки через реалізацію в рамках вивчення дисципліни «Соціальний супровід сімї» програми «Соціально-педагогічна робота в умовах інноваційних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

Структура, зміст викладеної роботи відповідають існуючим вимогам щодо написання кваліфікаційних робіт, дають повне уявлення про роботу як самостійне та завершене дослідження.

Серед зауважень і побажань слід вказати на більш чіткого формулювання висновків та наявні стилістичні й технічні огріхи.

Проте, вказані недоліки не зменшують значущості роботи. Тому, кваліфікаційна робота Світлани Власової «Підготовка майбутнього соціального педагога до роботи в умовах сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки» може бути рекомендована до захисту.

Рецензент:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти

Ольга ГУРЕНКО

**Орієнтовна тематика кваліфікаційних (магістерських) робіт
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція»**

1. Вплив травми війни на соціальну/соціально-психологічну адаптацію ветеранів війни.
2. Соціальні/Соціально-психологічні особливості адаптації ветеранів до цивільного життя.
3. Роль соціальної/психологічної/соціально-психологічної підтримки у відновленні військовослужбовців після повернення з війни.
4. Вплив воєнного конфлікту на дітей та їх соціальну/соціально-психологічну адаптацію.
5. Соціальна/Соціально-психологічна підтримка ветеранів у вирішенні проблем з трудовою зайнятістю.
6. Особливості перебігу ПТСР у військових та його вплив на поствоєнну соціально-психологічну адаптацію.
7. Роль родини у процесі соціальної/психологічної/соціально-психологічної адаптації ветеранів війни до цивільного життя.
8. Міждисциплінарний підхід у реінтеграції військових/ветеранів війни у цивільне життя.
9. Специфіка соціально-психологічної адаптації жінок-ветеранок/учасниць бойових дій до цивільного життя.
10. Соціально-психологічна/соціальна підтримка ветеранів з інвалідністю у процесі адаптації до цивільного життя.
11. Особливості організації соціальної роботи у деокупованих громадах.
12. Особливості організації соціальної роботи в громадах, що приймають внутрішньо-переміщених осіб.
13. Організація соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами.
14. Соціальна підтримка та адвокація осіб, які постраждали від війни (категорія на вибір).
15. Соціально-психологічна адаптація внутрішньо переміщених осіб до нової громади.
16. Особливості організації соціальної роботи у громадах, які знаходяться у зонах активних бойових дій/наближених до зон активних бойових дій.
17. Соціальна робота та підтримка осіб, які пережили насильство та тортури під час війни.
18. Соціально-психологічна реінтеграція/реабілітація осіб, які пережили насильство та тортури під час війни.

19. Ефективність соціальної політики/державних програм в контексті підтримки/соціально-психологічної реабілітації/реінтеграції осіб, постраждалих від війни (категорія на вибір).
20. Роль недержавного сектору/волонтерської діяльності у підтримці/соціально-психологічній реабілітації/реінтеграції осіб, які постраждали від війни.
21. Особливості взаємодії соціальних служб із місцевими громадами під час війни та післявоєнного відновлення.
22. Роль соціальної роботи у відновленні психосоціального стану дітей, постраждалих від війни.
23. Вплив соціальної роботи на соціальну/соціально-психологічну адаптацію осіб із зони конфлікту до нових соціальних та економічних умов.
24. Соціальна робота як інструмент підтримки осіб, які постраждали внаслідок війни.
25. Роль соціальної роботи у підтримці осіб із окупованих територій та їх адаптації до нових умов.
26. Роль соціальних працівників у підтримці сімей, розділених війною, та їхньому відновленні.
27. Соціальна робота та психологічна підтримка ветеранів війни та їхніх сімей під час війни та після неї.
28. Вплив соціальної роботи на здоров'я і якість життя осіб, які пережили стрес під час війни.
29. Соціально-психологічна реабілітація/реінтеграція осіб, які постраждали від торгівлі людьми та експлуатації через війну.
30. Соціально-психологічна реабілітація/реінтеграція ветеранів війни/осіб з числа постраждалих внаслідок бойових дій: вплив індивідуальних та групових програм на психосоціальне відновлення
31. Особливості відновлення психічного здоров'я внутрішньо переміщених осіб в контексті соціально-психологічної реабілітації/реінтеграції.
32. Вплив арт-терапії творчості та мистецтва на психологічне відновлення ветеранів війни/учасників бойових дій/ осіб постраждалих від війни.
33. Соціально-психологічна реабілітація молоді, яка брала участь у військових конфліктах: роль освіти та підтримки.
34. Особливості соціального/психологічного/соціально-психологічного супроводу підтримки осіб із посттравматичним стресовим розладом внаслідок активних бойових дій.
35. Роль сімейної терапії та психосоціального консультування у відновленні стосунків в родинях ветеранів війни/учасників бойових дій.
36. Роль соціальної роботи у розбудові миру у пост-конфліктному суспільстві.
37. Соціально-психологічна реабілітація/реінтеграція осіб з інвалідністю, отриманою внаслідок військових подій/активних бойових дій.
38. Роль громадських організацій у підтримці та реінтеграції постраждалих від війни (категорія на вибір).

39. Вплив технологій та інновацій на соціально-психологічну реабілітацію/реінтеграцію осіб, постраждалих від війни (категорія на вибір).
40. Соціально-психологічна підтримка осіб, які повертаються на окуповані території: виклики і можливості.
41. Соціально-психологічна реабілітація/реінтеграція осіб, які проживали на окупованих територіях.
42. Розвиток потенціалу особистості/групи, яка постраждала від війни в системі соціально-психологічної реабілітації/реінтеграції.
43. Поствоєнна/соціально-психологічна/соціальна підтримка та адвокація осіб, постраждалих від війни (категорія на вибір).
44. Технології соціально-психологічної реабілітації/реінтеграції осіб, постраждалих від війни (категорія на вибір).
45. Взаємодія громадських організацій та соціальних служб у процесі соціально-психологічної реабілітації/реінтеграції осіб, постраждалих від війни.
46. Роль соціальної роботи у попередженні міжособистісних та між групових конфліктів: аналіз прикладів та рекомендації.
47. Соціальна робота та сприяння діалогу між громадами для побудови безконфліктного та толерантного суспільства/громади.
48. Вплив соціальної роботи на створення сприятливого середовища для діалогу та мирного вирішення конфліктів у громадах.
49. Соціальна робота у підтримці ветеранів війни (учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни) під час їх освітнього шляху: досвід та ефективність
50. Роль соціальної роботи у професійній адаптації ветеранів війни (учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни) на цивільному ринку праці.
51. Вплив освітніх програм на психічне здоров'я ветеранів війни (учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни) та їх родин.
52. Освітні ініціативи для ветеранів війни (учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни): проблеми доступності та адаптації.
53. Освіта та соціально-психологічна адаптація/психологічне відновлення ветеранів війни/осіб, які постраждали від війни: взаємозв'язок та вплив.
54. Соціальна робота у процесі планування професійного шляху ветеранів війни (учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни) та підтримки їхніх цілей.
55. Роль медіа у формуванні громадської думки щодо ветеранів війни/осіб, постраждалих від війни та їх адаптації.
56. Засоби масової інформації як засіб/інструмент соціальної інтеграції для осіб, постраждалих від війни: практичний досвід та результати.
57. Медіа та соціальна робота: роль соціальних працівників у попередженні конфліктів через медіаосвіту.

58. Медіа та реабілітація: використання медіа-терапії у відновленні психічного здоров'я постраждалих від конфлікту.
59. Медіапредставлення ветеранів війни: аналіз стереотипів і образів в українських медіа та їх вплив на соціальну інтеграцію. Вплив інформаційної агресії на міжгрупову конфліктність: вивчення психосоціальних механізмів та наслідків.
60. Використання методів EDMR-терапії для відновлення учасників бойових дій з ПТСР.
61. Робота з образом тіла учасників бойових дій, що втратили кінцівки.
62. Використання методів КПТ в роботі з ПТСР у військових.
63. Особливості нейропсихологічної корекції посткомоційного синдрому.
64. Робота психолога з інтрузивними спогадами осіб, що постраждали від бойових дій.
65. Особливості соціальної реінтеграції військових, які не брали участі в бойових діях.
66. Соціально-психологічний/психологічний супровід репатріантів.
67. Психологічний супровід дитячої травми: особливості та технології.
68. Профілактика суїциду серед ветеранів: соціально-психологічний аспект.
69. Суїцидальна поведінка ветеранів: особливості прояву та психологічного/соціально-психологічного супроводу.
70. Особливості організації та функціонування груп підтримки для ветеранів.
71. Особливості організації та функціонування груп підтримки для дружин ветеранів.
72. Терапія подружніх стосунків сімей ветеранів.
73. Особливості реінтеграції дітей-білінгвів в освітній процес України.
74. Травма пересадки коріння: психологічний супровід.
75. Особливості психологічного супроводу невизначеної втрати.
76. Психологічний супровід горювання.
77. Особливості психологічної підтримки дитини в процесі горювання.
78. Профілактика групового центризму в середовищі ветеранів.
79. Особливості психологічної допомоги людям, що тривалий час провели в окупації.
80. Ефективність програм наставництва «ветеран-ветерану» у соціально-психологічній реінтеграції.
81. Соціальна/соціально-психологічна підтримка дружин/партнерок поранених військовослужбовців.
82. Реінтеграція ветеранів війни: міжвідомчий маршрут підтримки.
83. Робота з «невизначеною втратою» в родинах військовослужбовців: інструменти соціально-психологічної підтримки.
84. Соціально-психологічна реінтеграція дітей, що перебували в окупації.
85. Реінтеграція внутрішньо переміщених осіб у малих громадах: соціальний капітал і включення до місцевих мереж.

86. Повернення репатріантів з-за кордону: кейс-менеджмент життєвих траєкторій і доступ до послуг.
87. Соціально психологічна реінтеграція осіб, що тривалий час перебували в окупації.
88. Соціальна робота з особами, що пережили торгівлю людьми під час війни: реінтеграція та працевлаштування.
89. Соціальна робота в деокупованих громадах: відновлення довіри і громадської участі.
90. Підтримка громад, що зазнали масованих руйнувань.
91. Моделі працевлаштування для людей з інвалідністю внаслідок війни.
92. Соціальний вплив і ефективність грантових та CSR-ініціатив для груп, що постраждали від війни.
93. Психологічна безпека і супервізія соціальних працівників у прифронтових регіонах.
94. Профілактика вигорання волонтерів довготривалої допомоги.

Приклад формулювання декларації використання генеративного ШІ (GAIDeT)

ДЕКЛАРАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШІ (GAIDeT)

Приклад тексту. Автори декларують використання генеративного ШІ в процесі дослідження та написання. Згідно з таксономією GAIDeT (2025), такі завдання були делеговані інструментам GAI під повним людським наглядом: пошук та систематизація літератури; аналіз даних; переклад; аналіз етичних ризиків. Використаний інструмент GAI: ChatGPT-5. Відповідальність за остаточний варіант рукопису повністю лежить на авторах. Інструменти GAI не вказані як автори та не несуть відповідальності за кінцеві результати.